विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

Disaster Preparedness and Response Plan

(DPRP)

२०८०

शहीदनगर नगरपालिका

२०८०

शहीदनगर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
यदुकोहा, धनुषा
मधेश प्रदेश, नेपाल

Email: ito.sahidnagarmun.@gmail.com
Email: Sahidnagar60@gmail.com

पत्र संख्या:
चलानी नं.:

मिति: २०८०।०३।१५

शुभकामना सन्देश

नेपाल विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित प्रकोपहरुबाट प्रभावित छ । ८० प्रतिशत भन्दा बढी जनसंख्या बाढी, पहिरो, हावाहुरी ,असिना, आगलागि, भूकम्प र हिमताल विस्फोट्न जस्ता प्रकोपहरुको जोखिममा छन् । नेपाल विश्वमा २० औ विपद् संकटासन्न राष्ट्र भित्र पर्दछ । त्यस्तै गरेर भौगर्भिक रुपले उच्च जोखिममा रहेको कारन जुनसुकै बेलाजान सक्ने प्रभावकारी भूकम्पको समेत उच्च जोखिममा रहेको छ । विश्वव्यापी रुपमाभूकम्पीय जोखिमको दृष्टिकोणले नेपाल ११ औ स्थानमा तथा जलवायु परिवर्तनको जोखिमको दृष्टिले चौथो स्थानमा रहेको छ यस नगरपालिकाको परिपेक्षमा विगतका घटनाक्रमलाई केलाउदा बाढी, डुवान, कटान पटानको कारण वर्षेनी जन समुदाय आक्रान्त बन्दै आएको छ । यस प्रकारका विपद्ले संकटासन्न अवस्थामा रहेका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिकहरुमा बढि मात्रामा असर परेको देखिन्छ । विभिन्न मानव सृजित तथा जलवायु परिवर्तनका कारण विपद्का असर बढि रहेका छन् ।

यस सन्दर्भमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलतालाई केन्द्र देखि स्थानीय तह सम्म विस्तार गरी सबै तह का विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्नुपर्ने यथार्थतालाई आत्मसात गरी दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न प्रभावित सबै वर्ग, समदाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वामित्व स्थापितहुने गरी स्थानीय श्रोत, साधन तथा जनताको अधिकतम् परिचालन गर्नुपर्ने आजको आवश्यकताहो ।

यस योजना निर्माण प्रक्रियालाई सहभागिता मूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी समावेशी र जिम्मेवार बनाउन विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को मूल भावना तथा मर्मलाई आत्मसाथ गर्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ परिच्छेद ७, दफा १७ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा १(न) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी समावेशी र जलवायु उत्थानशीलताका विषयहरु समेत समावेश गर्दै शहिदनगर नगर पालिकामा DFAT (Australian Aid), Habitat for Humanity Australia, Habitat for Humanity को आर्थिक सहयोग र सामुदायिक सुधार केन्द्र(CIC) जनकपुधामको प्राविधिक सहयोगमा स्थानीयविपद् तथाजलवायु उत्थानशील योजना २०८० निर्माण गरिएको छ ।

अन्तमा यस योजना तयार गर्ने क्रममा योगदान दिनु हुने उपप्रमख ज्यू, प्रशासकिय अधिकृत ज्यु, नगर कार्यपालिका सदस्यज्युहरु ,नगर विपद व्यवस्थापन समिति योजना तर्जुमा उपसिमिति, आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्नुहुने DFAT (Australian Aid), Habitat for Humanity Australia, Habitat for Humanity, सामुदायिक सुधार केन्द्र (CIC) जनकपुधाम र IRDC (Innovative Research and Development Center) सबैलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

दिनेश प्रसाद यादव
नगर प्रमुख
अध्यक्ष, नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
दिनेश प्रसाद यादव
नगर प्रमुख

शहीदनगर नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

यदुकुहा, धनुषा
मधेश प्रदेश, नेपाल

Email: ito.sahidnagarmun.@gmail.com
Email: Sahidnagar60@gmail.com

शुभकामना सन्देश

शहिदनगर नगरपालिकाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना Disaster Preparedness and Response Plan (DPRP)२०८०,निर्माण हुँदा अत्यन्त खुशि लागेको छ । विपद्बाट हुन सक्ने सम्भावित मानविय तथा धनसम्पत्तिको क्षति र आधारभूत पूर्वाधारहरुमा हानी नोक्सानी कम गर्नको साथै विपद्को समयमा प्रभावकारी रुपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न विपद् पूर्वतयारीको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ ।

तसर्थ विपद् पूर्वतयारी तथा आकस्मिक प्रतिकार्यलाई मजबुद बनाउन जरुरी छ । योजनाबद्ध रुपमा अगाडि बढ्नाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा संलग्न सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरुको जिम्मेवारी प्रष्ट किटान गरी विपद् प्रतिकार्यको समयमा समन्वयात्मक प्रतिकार्य गर्नलाई यस योजनाले सहयोग पुरयाउने कुरामा हामीले विश्वास लिएका छौ । यो योजना निर्माणमा सहयोग पुरयाउनु हुने *DFAT (Australian Aid)*, Habitat for Humanity Australia, Habitat for Humanity Nepal, सामुदायिक सुधार केन्द्र (CIC), Innovative Research and Development Centre (IRDC) र स्थानीय सरोकारवालाहरुलाई धन्यवाद दिनुको साथै उक्त योजनाको सफल कार्यान्वयनको शुभकामना दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद !

सुनिता

सुनिता कुमारी सिंह
नगर उपप्रमुख
शहिदनगर नगरपालिका, धनुषा

सुनिता कुमारी सिंह
नगर उप-प्रमुख

शब्द संक्षेप

कृ.ज्ञा.के.स.का.	कृषि ज्ञान केन्द्र वा सम्पर्क कार्यालय
ला.पा	स्थानीय अनुकूलन योजना
शि.वि.स.ए.	शिक्षा विकाश तथा समन्वय एकाइ
त्रि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
जि.प्रा.का:	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय
जि. प्र का:	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
जि.प्र.का:	जिल्ला प्रहरी कार्यालय
जि.व.का:	जिल्ला वन कार्यालय
जि.ज.स्वा.का:	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय
जि.भू.का:	जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय
जि.स.स.का	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
प्रा.वि:	प्राथमिक विद्यालय
ना.पा	राष्ट्रिय अनुकूलन योजना
न.पा.	नगरपालिका
ने.से.	नेपाली सेना
ने.रे.सो.	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
मा.वि:	माध्यामिक विद्यालय
आ.व.	आर्थिक वर्ष
स.प्र.ब:	सशस्त्र प्रहरी बल
स्वा.से.	स्वास्थ्य सेवा
CCA	Climate Change Adaptation
CDMC	Community Disaster Management Committee
DFAT (Australian Aid)	Department of Foreign Affairs and Trade (Australian Aid)
DPRP	District Disaster Preparedness and Response Plan
DRR	Disaster Risk Reduction
LDCRP	Local Disaster and Climate Resilience Plan
LDMC	Local Disaster Management Committee
RRT	Rapid Response Team
VCA	Vulnerability Capacity Assessment
WDCRP	Ward Disaster and Climate Resilience Plan
WDMC	Ward Disaster Management Committee

विषय-सूची

परिच्छेद १: प्रारम्भिक १

१.१ पृष्ठभूमि १

१.२ योजनाको उदेश्य १

१.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया २

(क) नगर विपद् व्यवस्थापन समितिसँग प्रारम्भिक समन्वय बैठक २

(ख) आधारभूत अध्ययन २

(ग) विषयगत क्षेत्रहरूको बैठक ३

(घ) विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदा तयार ३

(ङ) पृष्ठपोषण सङ्कलन र अन्तिम मस्यौदा तयार ३

(च) योजनाको स्वीकृति ३

परिच्छेद २: विपद् जोखिम र व्यवस्थापनको अवस्था ४

२.१ नगरपालिकोको संक्षिप्त परिचय ४

२.१.१ नगरपालिकाको जानसांख्यिक विवरण : ५

२.२ नगरपालिकमा विद्यमान प्रमुख प्रकोपहरु : ६

२.२.१ सङ्कटासन्नता स्तरिकरण ६

२.३ विगत्का विपद्को अवस्था विश्लेषण ६

२.४ सम्भाव्य प्रकोप तथा सम्भावित प्रभावित क्षेत्र ९

२.५ प्रकोपहरुको सम्भाव्य जोखिम विश्लेषण १०

२.६ पूर्वसूचना प्रणालीको अवस्था १०

२.७ नीतिगत कानुनी तथा संस्थागत व्यवस्था १०

२.८ विषयगत क्षेत्रहरू तथा जिम्मेवार निकाय ११

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार १२

(ख) खाद्य तथा कृषि १३

(ग) स्वास्थ्य तथा पोषण १३

(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन १४

(ङ) आपतकालीन आश्रय तथा गैर-खाद्य सामग्री १४

(च) संरक्षण तथा सुरक्षा १५

(छ) आपतकालीन शिक्षा १५

परिच्छेद ३: बिषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना १६

३.१ बिषयतग क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना १६

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना १६
(ख) खाद्य तथा कृषिक्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना १८
(ग) स्वस्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना १८
(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना १९
(ङ) आपतकालीन आश्रय, गैर-खाद्य सामग्री तथा शीघ्रपुनर्लाभ क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना १९
(च) संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना २०
(छ) आपतकालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना २१
३.२ बिषयगत क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना २१
(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना २१
(ख) खाद्य तथा कृषिक्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना २२
(ग) स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना २३
(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना २३
(ङ) आपतकालीन आश्रय , गैर-खाद्य सामग्री तथा शीघ्रपुनर्लाभ क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना २४
(च) संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना २५
(छ) आपतकालीन शिक्षा क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना २५
३.३ आपतकालीन प्रतिकार्य (कार्यविधि) योजना २६
(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना २६
(ख) खाद्य तथा कृषिक्षेत्रको प्रतिकार्य योजना २७
(ग) स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना २७
(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना २८
(ङ) आपतकालीन आश्रय, गैर-खाद्य सामग्री तथा शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना २८
(च) संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना २९
(छ) आपतकालीन शिक्षा क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना ३०
परिच्छेद ४: बन्दोबस्तीका सामग्री आँकलन तथा आवश्यकताको लेखाजोखा ३१
४.१. विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका सामग्रीगत स्रोत/साधनको वर्तमान अवस्था बिषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण.. ३१
४.१.२ खोज तथा उद्यार सामाग्रीको विवरण ३१
४.२. विपद् प्रतिकार्यका लागि दक्ष जनशक्ति ३३
४.३. बन्दोबस्तीका सामग्रीको आँकलन ३३
(क) गैर-खाद्य सामग्री भण्डारण स्थल ३३
(ख) मानवीय सहायता स्थल ३३
४.४. थप आवश्यकता र अनुमानित लागत ३४
(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत ३४

(ख) खाद्य तथा कृषिक्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत ३४
(ग) स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत ३४
(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र स्रोत, साधनको थप आवश्यकता र लागत ३४
(ङ) आपतकालीन् आश्रय र गैर-खाद्य क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत साधनको थप आवश्यकता र लागत ३५
(च) संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत ३५
(छ) आपतकालीन शिक्षा क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत ३५
(ज) शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत ३५
परिच्छेद ५: विविध ३६
५.१ आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि ३६
५.२ विपद्को समयमा राहत सहयोग प्रदान गर्ने मापदण्ड ३६
५.२.१ गैरखाद्य सामग्री विवरण/परिमाण - प्रति घरपरिवार (६ जना) ३६
५.२.२ कोभिड जस्ता महामारीको हकमा ३८
५.२.३ अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकाय ३८
५.३ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाइ योजना ३९
५.३.१. लक्ष्य र सूचकहरू ३९
५.३.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन र परिमार्जन ३९
५.३.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना ४०
६ अनुसूचीहरू ४१
अनुसूची ६.१ नगर विपद् व्यवस्थापन समिति ४१
अनुसूची ६.२ सर्वेक्षण टोलीका सदस्यहरू (विपद् पश्चात् तत्काल परिचालन हुनका लागि ४२
अनुसूची ६.३ नगरपालिकामा संचालित एम्बुलेन्स सेवा ४२
अनुसूची ६.४ स्वास्थ्यकर्मी हरुको बिवरण ४२
सन्दर्भ सामग्री ४५

परिच्छेद १: प्रारम्भिक

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले विपद् व्यवस्थापन स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचीको रुपमा सूचीकृत गरेको छ । संवैधानिक व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न संघ, प्रदेश, र स्थानीय तहमा नीति, ऐन, नियम तथा निर्देशिकाहरु तर्जुमा भएका छन् । साथै विपद् व्यवस्थापनका लागि केन्द्रदेखि समुदाय तहसम्म विभिन्न संस्थागत संरचना गठन गरी क्रियाशिल रहेका छन् । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति पनि यस्तै संरचना मध्ये एक हो । स्थानीय तहमा हुने विपद् व्यवस्थापनको सन्दर्भमा यस समितिको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । स्थानीय तहमा गरिने विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी ढंगबाट सम्पन्न गर्न समितिले यस सम्बन्धी छुट्टै योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने हुन्छ । विद्यमान कानूनी व्यवस्था अनुरुप समेत स्थानीय तहले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न आवश्यक रहेको छ ।

जलवायु परिवर्तन तथा अन्य विभिन्न कारणबाट संसारमा प्रकोप जोखिमको अवस्था वर्षेनी वृद्धि हुने गरेको छ । यस शहीदनगर नगरपालिका पनि यस्ता प्रकोप जोखिमहरुबाट अछुतो रहन सको छैन । यस शहीदनगर नगरपालिकामा विपद्बाट हुने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न, विपद्को प्रतिकार्य र पुनर्लाभ योजना तर्जुमा गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

नगरपालिका विभिन्न प्राकृतिक तथा गैर-प्राकृतिक प्रकोपहरूबाट प्रभावित हुने गर्छ । शहीदनगर नगरपालिकाको विपद् जोखिम पार्श्वचित्रमा उल्लेख भए अनुसार बाढीले उल्लेख्य मात्रामा जनधनको क्षति गर्छ । त्यसैगरी, आगलागि, चट्याङ, हावाहुरी, शीतलहर, महामारी, जनावर आतङ्क र कृषि बालीमा हुने रोग-किरा, जस्ता प्रकोपहरूले पनि नोक्सान गरिरहेका छन् ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा (२) न र संघीय प्रणाली बमोजिम स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन अधिकार, जिम्मेवारी र दायित्व बहन गर्न विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०७६ अनुरूप शहीदनगर नगरपालिको यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरेको छ । यो योजनाको कार्यान्वयन तत्काल शुरू गरिनेछ ।

१.२ योजनाको उदेश्य

यस शहीदनगर नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी र यस सम्बन्धी प्रतिकार्यलाई प्रभावकारी बनाई सम्भावित जनधनको क्षति कम गर्नु यस योजनाको मुख्य उद्धेश्य हो । यसका अन्य उदेश्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क) विपद् प्रतिकार्यका लागि बिषयगत क्षेत्रहरुको भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्धारण गर्नु,

ख) विपद् प्रतिकार्यका लागि मुख्य जिम्मेवार तथा सहयोगी निकायहरुको पहिचान गर्नु,

ग) विपद्को लेखाजोखा, जोखिम नक्साङ्कन, विगत्का घटनाहरुको तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषणका आधारमा जोखिम सूचित योजना तयार गर्नु,

घ) विपद् प्रतिकार्यका लागि सामान्य पूर्वतयारी, पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी तथा आपतकालीन प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु तय गर्नु ।

१.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०७६ ले शहीदनगर नगरपालिकाको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्व र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको क्षेत्रमा संलग्न निकाय तथा विषयगत क्षेत्रको सहभागितामा विपद् पूर्वतयारी प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्नु व्यवस्था गरेको छ। सोही व्यवस्था अनुसार यस शहीदनगर नगरपालिकाले सहभागितामूलक प्रक्रिया अपनाई विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरेको छ। विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएको प्रक्रियागत ढाँचा देहायबमोजिम रहेको छ।

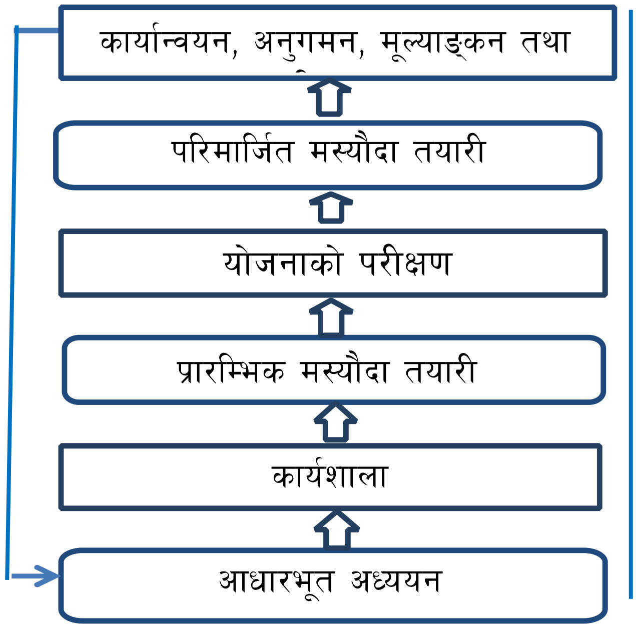

माथि उल्लेखित ढाँचामा योजना तर्जुमाका चरणहरुको संक्षेपमा तल चर्चा गरिएको छ।

(क) नगर विपद् व्यवस्थापन समितिसँग प्रारम्भिक समन्वय बैठक

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्नका लागि नगर विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीसँग मिति २०८० वैशाख ३१.गतेका दिन बसेकोको बैठकबाट यस नगरपालिकामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने सम्बन्धमा ७ वटा विषयगत क्षेत्रहरुको निर्धारण गर्नका साथै विगत्का विपद्का घटना सम्बन्धी तथ्याङ्क, प्रकोप नक्साङ्कन, सङ्कटासन्नता तथा जोखिम आँकलन गरिएको थियो।

(ख) आधारभूत अध्ययन :

नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मौजुदा नीति, योजनाहरु विपद्का घटना सम्बन्धी तथ्याङ्क र प्रकाशनहरु, प्रकोप नक्सा लगायत अन्य सान्दर्भिक सामग्रीहरुको पुनरावलोकन र समीक्षा गरी विपद् जोखिम सम्बन्धी आधारभूत अध्ययन र विश्लेषण गरिएको थियो। योजना तर्जुमाका क्रममा देहाय बमोजिमका तथ्याङ्क, दस्तावेज र प्रकाशनहरुको समेत अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको थियो।

- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका नीति, ऐन तथा निर्देशिका

- विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति कार्ययोजना(सन२०१८- २०३०)
- जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७७, धनुषा
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विगत्को अभ्यास, अनुभव तथा सिकाइ
- स्थानीय मौसम तथा बाढी पूर्वानुमान र पूर्वसूचना प्रणाली ।
- नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल

(ग) विषयगत क्षेत्रहरूको बैठक

विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत पर्ने सरोकारवाला निकायहरूको पहिचान, बिषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना तयारी (सामान्य पूर्वतयारी योजना, पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना, आपतकालीन प्रतिकार्य योजना)का गतिविधिहरु, विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धीत रही स्रोतहरूको आँकलन, आवश्यकताको लेखाजोखा आदि विषयहरूमा छलफल गर्न विषयगत क्षेत्रहरुसँग मिति २०८० जेठ १९ गते बैठक सञ्चालन गरिएको थियो ।

(घ) विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदा तयार

विषयगत क्षेत्रहरूको छलफल र द्धितीय स्रोतबाट सङ्कलन गरीएका सूचनाहरू संश्लेषण एवंम् विश्लेषण गरी शहीदनगर नगरपालिकाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदा तयार गरीयो ।

(ङ) पृष्ठपोषण सङ्कलन र अन्तिम मस्यौदा तयार

विषयगत क्षेत्रको बैठक तथा द्वितीय स्रोतको समेत अध्ययनबाट प्राप्त सूचनाबाट तयार गरिएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदामा विभिन्न सरोकारवाला निकाय, संघ संस्था र व्यक्तिहरूको उपस्थितिमा बैठक गरी आवश्यक सुझाव लिइएको थियो । यसरी प्राप्त सुझावहरुलाई समेत यस योजनामा समावेश गरिएको छ ।

मिति २०८० असार ४ गते सम्पन्न नगरपालिका स्तरीय सरोकारवालाहरुको बैठक बाट योजनाको पूनरावलोकन गरी प्राप्त सुझाव तथा सल्लाहलाई समेत यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई अन्तिम रुप दिइएको छ ।

(च) योजनाको स्वीकृति

कार्यशालाबाट प्राप्त पृष्ठपोषणका आधारमा तयार भएको यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदामा सरोकारवाला निकाय, संघसंस्था र विज्ञहरुको सुझाव सहित नगरकार्यपालिका बैठकबाट अन्तिम रुप दिइनेछ ।

परिच्छेद २: विपद् जोखिम व्यवस्थापनको अवस्था

२.१ नगरपालिकोको संक्षित परिचय

शहीदनगर नगरपालिका नेपालको मधेश प्रदेशमा पर्ने धनुषा जिल्लाको दक्षिण भागमा अवस्थित छ । यो नगरपालिका साविकको बालबाखर, चौराकोयलपुर, यदुकुवा, नन्नुपटी, खरीहानी, पर्चहवा हठीपुर, हरवाहा, धवौली, विसरभोरा, गोठकोयलपुर गाविसहरुको सम्मिलनबाट २०७३ सालमा स्थापना भएको हो । शहीदनगर नगरपालिकाको क्षेत्रफल ५७.३७ बर्ग कि.मी. रहेको छ । यस नगरपालिकाको पूर्वमा कमला नगरपालिका, पश्चिममा हंसपुर नगरपालिका, औरही नगरपालिका र उतरमा सबेला नगरपालिका र दक्षिणमा विदेही नगरपालिका पर्दछन् । यस नगरपालिकामा ९ वटा वडा रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार शहीदनगर नगरपालिकाको जनसख्या ५३८१२ रहेको छ, जसमा महिला.२७,६०४ र पुरुष २५,२०८ रहेको छ । **(श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८, शहिदनगर नगरपालिका)**

शहीदनगर नगरपालिका विपद् जोखिमबाट निकै संबेदनशील क्षेत्रको रुपमा रहेको छ । बाढी, आगलागि, जंगली जनावरको आतंक, महामारी, हावाहुरी, शीतलहर, लगायतका विपद् जोखिमको सामना यस क्षेत्रका बासिन्दाहरुले गर्नु परेको छ । शहीदनगर नगरपालिकामा आइरहने विभिन्न प्रकोपका घटनाहरूको विवरणलाई हेर्ने हो भने यहाँ भूकम्प, बाढी, कटान, डुवान, आगलागि आदिबाट ग्रसित रहेको पाइन्छ । यस नगरपालिकामा पूर्व तथा उत्तरी सिमानामा रहेको कमला नदिले वर्षेनी कटान, डुवान र पटानको समस्याको कारणले प्रत्येक वर्ष जनधनको क्षति हुने गरेको छ ।

विगतको इतिहासलाई फर्केर हेर्ने हो भने कमला नदिले वडा न २ को डुम वस्ती, वडा न ५ को पासवान टोलको १० घरधुरी डुवान भएको छ । विशेषतः बाटो निर्माण गर्दा नालाहरु नभएको कारण, पानी निकास नभएको कारण, स साना नहर पनि निर्माण नभएको कारण, त्यस्तै अत्यधिक वर्षा हुदा पानी एकै ठाउँबाट निकास भएकोले त्यहा नजिकै रहेको वस्तीहरु डुवानमा भएको अवस्था छ । त्यस्तै यस शहीदनगर नगरपालिकामा घनाबस्ती, घरहरु खरको छाना भएको, जनचेतनाको कमीले गर्दा प्रायः गर्मीयाममा आगलागिका घटनाहरुले समुदायका व्यक्तिहरु प्रभावित हुने गर्दछन् । विशेषगरि चैत्र वैशाखमा आगलागिका घट्नाहरु बढि हुने गरेको देखिन्छ । त्यस्तै स साना नालाहरुमा प्लाष्टिक, कागज, ढुंगा, टायर जस्ता सामाग्रीहरु जथाभावी फाल्ने र बाल्ने गरेर वातावरण फोहोर भएको छ, जसको कारण महामारीको जोखिम बढ्ने सम्भावना देखिन्छ ।

हालको अवस्थालाई हेर्दा कमला नदिको कारण १, २, र ८ वडाहरु वढि मात्रामा प्रभावित देखिन्छ भने विमला खहरे खोलाको कारण वडा न ५ प्रभावित देखिन्छ । वि.स २०५६ सालको बाढीले वडा न १ को केमरखीको ६० घर, बैरियाटोल को १० घर , लक्ष्मिपुर को ४० घर, सुन्दरपुरको ३५ घर, बाहावको ४० घर, बलाहनको ५० घर चिरैयाको ५० घर, टेनाको ५० घर पूर्ण रुपमा क्षति भएको थियो । त्यस्तै २०८० वेशाखमा आगलागिले चिरैयाको २ घर पूर्ण रुपमा क्षति भएको र करिव २ लाख रुपैया बराबरको क्षति भएको थियो । २०५२ सालको आगलागिबाट वडा न २ को ननुपटी टोलको १० घरमा आगलागि भएको र २ वटा घरको अन्न कपडाहरु जलेको थियो । विगतको वर्ष २०७९ को कोरोना महामारीको कारण वडा न ३ मा आर्थिक रुपमा रु २ लाख ५० हजार जति खर्च भएको, र २ जना मानिसको मृत्यु भएको थियो । सोही वर्ष कमला नदीमा आएको बाढीको कारण हौवारीका ६ वर्षको बच्चाको मृत्यु भएको थियो ।

२०५७ सालको आगलागिबाट वडा नं ४ को ननुपटी गाविसका १० घरको अनाज,कपडाहरु सबै जलेको थियो र आर्थिक रुपमा रु ८ लाख रुपैया बराबरको क्षति भएको थियो । त्यस्तै २०७९ साल मंसीरमा झिटकैया गाउँमा ४ जना वाइक सवार सडक दुर्घटनामा परेको मध्ये ३ जना घाइते र १ जनाको मृत्यु भएको थियो । त्यस्तै २०५५ सालमा महामारी (हैजा) को कारण वडा न ५ का सबै टोलहरु प्रभावित थियो । २०७९ साल चैत्र महिनामा वडा न ६ को हरवरा टोलमा आगलागिबाट २ थान दराज, २ थान ढोका, २ थान झ्याल पूर्ण रुपमा र १ वटा भैसी जलेको, करिब २ लाख रुपैया बराबरको आर्थिक क्षति भएको थियो । त्यस्तै वि स २०७२ साल वैशाख १२ गते गएको भूकम्पले हरवरा टोलको १५ घर आशिक रुपमा भत्केको, सरसामान चोरी तथा लुटपाट भएर करिब १८ लाख रुपैया बराबरको आर्थिक क्षति भएको थियो । बाढीको कारण काजीपैनीको पानी भरिएर धवौली र यादव टोल प्रभावित भएको थियो, जसमा ५० घरधुरी यादव टोलको र धवौलीको २०० घरधुरी जोखिममा रहेको थियो । खासगरि अत्यधिक वर्षाको कारण पानी जमेर निकास हुन नसकेकोले धवौली टोलको १०० घर डुवान भएको थियो । त्यस्तै वि स २०७२ सालको भूकम्पले वडा न ८ को नाथपटी टोलको ५० वटा घरका भित्ता चिरा परेको, ८ जना मानिस घाइते भएको र रु १ लाख ५० हजार बराबरको आर्थिक क्षति भएको थियो । त्यस्तै सन् २०१९ मा आएको कोभिड १९ ले वडा भरि सबै टोल प्रभावित भएको, जसमा ८ जनाको मृत्यु भएको थियो ।

त्यस्तै २०५३ साल जेठ महिनामा आगलागिले वडा न ९ को गोठकोयलपुरको फुसको १ घर जलेको र १ वटा बाखा मरेको, करिव रु ४० लाख बराबरको आर्थिक क्षति भएको । त्यस्तै २०७३ सालको जेठ महिनामा आएको हावाहुरीले १ वटा फुसको घरको छाना उडाएको, १ जना व्यक्ति घाइते भएको, करिब रु १ लाख ५० हजार बराबरको क्षति भएको थियो ।

२.१.१ नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण :

वडा न	घरधुरी	कूल जनसख्या	महिला	पुरुष
१	१८११	८७७६	४४५१	४३२५
२	१०६२	५२६६	२६४६	२६२०
३	१५५२	७६३३	३८८४	३७४९
४	१०६७	५३५६	२७७३	२५८३
५	८८७	४१९२	२१६१	२०३१
६	९६४	४५५०	२३४९	२२०१
७	१६८८	८३०२	४२९५	४००७
८	११५२	५३७४	२७६९	२६०५
९	९४१	४३६३	२२७६	२०८७
जम्मा	**१११२४**	**५३८१२**	**२७६०४**	**२५२०८**

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८, शहिदनगर नगरपालिका

यो नगरपालिकाको क्षेत्र समथर भू भागमा अवस्थित छ। मानवीय दृष्टिकोणले हेर्दा नेपालको तराई र पहाडी भू–भागमा रहेका जिल्लाहरु मध्ये धनुषा जिल्ला अत्यन्तै जोखिममा रहेको जसमा शहीदनगर नगरपालिका पनि अत्यन्तै जोखिममा रहेको छ। यस नगरपालिकाको वार्षिक औसत वर्षा १५७३ मिलिमिटर रहेको छ । अधिकतम तापक्रम ४४ डिग्री सेल्सीयस रहेको छ भने न्युनतम तापक्रम १७ डिग्री सेल्सीयस रहेको छ। **(श्रोतः विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७७ ,धनुषा)**

२.२ नगरपालिकामा विद्यमान प्रमुख प्रकोपहरु :

यस नगरपालिकामा विद्यमान प्रमुख प्रकोपहरुमा बाढी र डुवान, कटान, आगलागि, सडक दुर्घटना, चट्याङ, जनावर आतङ्क र कृषिबालीमा लाग्ने रोग, शीतलहर, महामारी आदि पर्दछन् । नगरपालिकाको विगतमा आइरहने विभिन्न प्रकोपका घटनाहरूको विवरणलाई हेर्ने हो भने बाढी र आगलागि जस्ता प्रकोप बढि हुने भएकोले यस नगरपालिकाको क्षेत्रमा विपद्मा परी वर्षेनी जनधनको क्षति हुने गरेको पाइन्छ ।

२.२.१ सङ्कटासन्नता स्तरिकरण :

नगरपालिकामा हुने प्रकोपका घटना मध्ये मुख्य रुपमा बाढी र डुवान, कटान, आगलागी, सडक दुर्घटना, चट्याङ, जनावर आतङ्क र अन्य विपद् जोखिमको विश्लेषण गरी मानवीय सहयोग वा प्रतिकार्यका दृष्टिले सङ्कटासन्नता स्तरिकरण गरिएको छ । नगरपालिकाको अवस्थाको लेखाजोखा गर्दा विपद्जन्य जोखिमको अवस्था देहायअनुसार रहेको छ।

प्रकोप	जोखिममा रहेका वडाहरु		
	उच्च जोखिम	मध्यम जोखिम	न्यून जोखिम
बाढी, डुवान र कटान	१, २, ८	४, ५, ६	३, ९,७
ऋागलागि	१, २, ८	४, ५, ६	३, ९,७
महामारी	सबै वडा		
सडक दुर्घटना	३,४,५	७,८,९	१,२,६
शीतलहर	सबै वडा		
जनावर आतङ्क	२,८,१	६,७,९	३,४,५
कृषि बालीमा हुने रोगकिरा	सबै वडा		

२.३ विगतमा विपद्को अवस्था विश्लेषण :

यस नगरपालिकाको विपद्को अवस्था विश्लेषण गर्दा विगत् ३० बर्षमा सबैभन्दा बढी बाढीले क्षति गर्ने गरेको पाइन्छ भने बाढीको पुनरावृत्ति पनि उच्च रहेको छ। मूलतः बाढीले घरजग्गा, खेतीयोग्य जग्गा तथा बाली कटान गर्ने गरेको छ। यसबाट बार्षिक रुपमा करिब ७०० परिवार प्रभावित हुने गरेको देखिन्छ। यस नगरपालिकामा रहेको प्रकोपहरु देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

प्रकोप	बारम्बारता	कैफियत
बाढी	१३ पटक	मुख्य नदि कमला नदि र विमला नदिमा पानीको बहाब, त्यस्तै कमला नहर भुस खोला, बछराजा नदिको पानी बढेसँगै बर्षेनी कटान,पटानको समस्या रहेको साथै पानीको निकास नहुँदा डुबानले क्षति हुने गरेको ।
ऋागलागि	६ पटक	जनचेतनाको कमीले कच्ची घरहरु धेरै भएकोले आगलागि प्रकोप बढि भएको देखिन्छ ।
सडक दुर्घटना	१	जनचेतनाको कमी, ट्राफीक सचतेनाको कमीले
चट्याङ	१	प्रत्येक समुदायले घरमा अर्थिङ्ग जडान नभएका कारण बेलाबखत चट्याङका घटना घटिरहेका छन् ।
जंगली जनावरको आतंक	२	जंगलमा आहारा कमी हुनुको कारण
कृषि बालीमा लाग्ने रोग		रासायनिक मलको बढि प्रयोगको कारण तथा किटनाशक औषधीको अव्यवस्थित प्रयोगको कारण
हावाहुरी	५	कमजोर निर्माण, जनचेतनाको कमी
महामारी	३	जनचेतनाको कमी, जथाभावी फोहोर गर्नाको कारण
शीतलहर	२	वातावरणमा आएको परिवर्तन, पूर्वतयारीको अभाव

यस नगरपालिकामा विगत तीस वर्षयता विभिन्न समयमा परेका प्राकृतिक, गैरप्राकृतिक, जलवायुजन्य विपद्का घटनाहरुको ऐतिहासिक समय रेखा, सोको प्रभाव र प्रभावित क्षेत्र पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि गरिएका प्रयासलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.स	**प्रकोपको नाम**	**साल र महिना**	**स्थान**	**क्षतिको विवरण (मानविय, भौतिक र आर्थिक**	विपद् व्यवस्थापनको लागि गरिएको प्रमुख प्रयासहरु
वडा न १	आगलागि	२०५८ वैशाख	चिरैया	२ घर पूर्ण रुपमा क्षति भएको । करिब रु २ लाख बराबरको आर्थिक क्षति भएको	
वडा न १	शितलहर	२०६२	कलवायर, बेरखी, बैरिया टोल, चिरैया	१२ घर प्रभावित , २ जनाको मृत्यु भएको	
वडा न २	भूकम्प	२०७२	चौराकोय लपुर	१०५ वटा घर खसेको, चर्केको रु ५० लाख बराबरको	

क्र.स	**प्रकोपको नाम**	**साल र महिना**	**स्थान**	**क्षतिको विवरण (मानविय, भौतिक र आर्थिक**	विपद् व्यवस्थापनको लागि गरिएको प्रमुख प्रयासहरु
				आर्थिक क्षति भएको	
वडा न २	बाढी	२०६४	चौराकोय लपुर	२५०,घर डुवानमा , करिव रु ४ लाख ५० हजार बराबरको क्षति भएको	राहतको व्यवस्थापन, बाँध तथा तटबन्ध निर्माण, प्रभावितहरु लाई सहयोग, खोज तथा उद्धार राहत वितरणमा, गा पा, शसस्त्र प्रहरी रेडक्रस लगायतका संघसंस्थाहरुले विभिन्न सहयोग गरेको, प्रभावित व्यक्तिलाई खोज उद्धार गरि सहयोग गरेको
वडा न ८	महामारी (कोभिड १९)	२०७८	पशु चौपाया, अनाज क्षति भएको	नाथपटिको ४ जना, डुमरिया २ जना, विसरभोरा को २ जनाको मृत्यु भएको ।	संक्रमीतलाई क्वारेन्टाइनमा र आइसोलेशन मा राखियो र राहत सामाग्री वितरण गरियो । संक्रमितलाई उपचार बापत रु ३,००० नगरपालिकाले उपलब्ध गराएको थियो

यस नगरपालिकामा विगत तीस वर्ष यताका विपद्हरुको आवृत्ति र गम्भीरताको संक्षित विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	विपद् विवरण	आवृत्ति (Frequency)	गम्भीरता(Internsity)	कैफियत
१	बाढी	१३	उच्च	
२	जंगली जनावरको आतंक	१	न्यून	
३	आगलागि	६	उच्च	
४	चटयाङ	१	न्यून	
५	सडक दुर्घटना	१	न्यून	
६	हावाहुरी	५	मध्यम	
७	कृषि बालीमा लाग्ने रोग	३	मध्यम	
८	महामारी	३	मध्यम	
९	शितलहर	३	मध्यम	

विगत् ३० बर्षमा सबैभन्दा बढि बाढीले क्षति गर्ने गरेको पाइन्छ भने बाढीको पुनरावृत्ति पनि उच्च रहेको छ । विगत् पाँच बर्षमा भएका आगलागिका ६ वटा घटनाबाट भौतिक क्षति, पशुधनको क्षति भएपनि सोबाट मानवीय क्षति नभएको देखिन्छ ।

जंगली जनावरहरु (निलगाई, सुंगुर) का लागि आवश्यक र पर्याप्त खानेकुराको अभाव बढ्दै जाँदा जनावरहरु बस्तीमा आइ खेतीबाली नष्ट गर्ने क्रम बढ्दै गैरहेको छ । छाडा पशुचौपायाहरुले समेत खेतमा लगाएको अन्नबाली नष्ट गर्ने गरेका छन् । जलवायु परिवर्तनका कारण भविष्यमा मौसमजन्य प्रकोपहरुको प्रकृति, मात्रा र यसबाट हुने क्षति अझै बढ्न सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

२.४ सम्भाव्य प्रकोप तथा सम्भावित प्रभावित क्षेत्र

यस नगरपालिकाका ९ वटा वडाका १८ बस्तीमा रहेको हजारौं बिगाहा कृषिक्षेत्र तथा घर सम्पत्ति बाढीको जोखिममा रहेका छन् । विश्वव्यापी रुपमा फैलिएको महाब्याधी कोभिड १९ बाट समेत यो नगरपालिका प्रभावित रहेको छ । बाढी सँगै आगलागि, सडक दुर्घटना, चटयाङ, जंगली जनावरको आतंक, र कृषि बालीमा लाग्ने रोगबाट यस नगरपालिकामा क्षति हुने देखिन्छ । नगरपालिका अन्तर्गत रहेका सम्भावित प्रभाव घरधुरी देहाय बमोजिम तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा न	१	२	३	४	५	६	७	८	९
सम्भावित प्रभाव	७६९	७०१	३५८	१८२	६८७	८१५	६४५	६५७	६७७

(श्रोत स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना २०८०, शहीदनगर नगरपालिका)

२.५ प्रकोपहरुको सम्भाव्य जोखिम विश्लेषण

यस नगरपालिकामा रहेका घरहरुको बनोट हेर्दा अधिकांश घरहरु कच्ची रहेको, होचो भू भागमा रहेको, बाटोमा नालाहरु नभएको कारण बाढी आएमा डुबान पर्ने देखिन्छ । यस क्षेत्रमा बाढीले विभिन्न बर्षहरुमा धेरै क्षति गरेको देखिन्छ । अब्यवस्थित बसोबास तथा कमजोर भौतिक संरचना निर्माणको क्रम बढदै गएकोले यसबाट पनि थप जोखिम बढ्ने देखिन्छ । तसर्थ कम्तीमा पनि १००० भन्दा बढी घरधुरीका करिब ५००० जनसंख्याका लागि आपतकालिन व्यवस्थापन गर्न सक्ने गरी पूर्वतयारी योजना गर्न आवश्यक देखिन्छ । विगत्को प्रकोपको प्रवृत्ति हेर्दा बहुप्रकोपबाट करीव ५०० घरधुरीका करिब २५०० जनसंख्या प्रभावित हुने सक्ने सम्भावना रहेको छ । त्यस्तै फौजिकिराले करिब ७००० परिवारहरु प्रभावित हुने देखिन्छन् भने हिउँदे खेतीबाली र पशुचौपायाहरु समेत प्रभावित हुन सक्ने आँकलन गरिएको छ ।

वनजंगल नासिदै गर्दा जंगली जनावरहरु बस्तीमा आउने क्रम बढेको देखिन्छ । यसबाट अन्नबालीमा नोक्सानीका घटनाहरुमा पनि बृद्धि भैरहेको देखिन्छ । विकास र जीविकोपार्जनका लागि गरिने क्रियाकलापहरुमा जोखिम न्यूनिकरण गर्न, उत्थानशील क्षमता वृद्धि गर्ने र जलवायु परिवर्तनका असरको सामना गर्न अनुकूलन हुने गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न पर्ने आवश्यक रहेको देखिन्छ ।

२.६ पूर्वसूचना प्रणालीको अवस्था

नगरपालिकाले जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रबाट बाढी सम्बन्धी जानकारी प्राप्त गर्दछ । नदी सतहमापन केन्द्रले कमला नदिको बाढीको पूर्वसूचना संकटासन्न समुदायका साथै जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा सिधै सम्पर्क गरी बाढीको अवस्था सम्बन्धी सूचना लिने दिने गर्दछन् । यसका साथै मोबायल फोन मार्फत पनि सूचना प्राप्त गर्ने गर्दछन् ।

२.७ नीतिगत कानुनी तथा संस्थागत व्यवस्था

शहीदनगर नगरपालिका मा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) का आधारमा नगर विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिएको छ । समितिमा हाल रहेका पदाधिकारीहरूको विवरण अनुसूची १ मा संलग्न गरिएको छ । विपद् व्यवस्थापनका कार्यहरूलाई थप सहयोग पुऱ्याउन नगर विपद् व्यवस्थापन समिति अन्तर्गत ७ वटा विषयक्षेत्रहरु गठन गरीएका छन् । नगरपालिकामा वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा स्थापना गरिएको छ । यसैगरी, विभिन्न वडामा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिएको छ । नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गरिएको छ । नगरपालिकामा भवन निर्माण तथा योजना मापदण्ड लागु नभएकोले निकट भविष्यमा लागु गर्नुपर्ने भएको छ । साथै नगरपालिका स्तरमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, ऐन तथा आवश्यक मार्गदर्शनहरू बन्ने क्रममा रहेका छन् ।

२.८ विषयगत क्षेत्रहरू तथा जिम्मेवार निकाय

नगरपालिकाले विपद् प्रतिकार्यका लागि ७ वटा विषयगत क्षेत्रहरू निर्धारण गरी कार्य समूहहरू गठन गरेको छ ।

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार

यस शहीदनगर नगरपालिकाले विपद्को समयमा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूसँग समन्वय कायम गर्ने, विपद्को अवस्था आउन सक्ने पूर्वानुमान प्राप्त भएपछि स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना सम्प्रेषण गर्ने, प्रकोपको कारण समस्यामा परिरहेका वा घाइतेलाई उद्धार गर्ने, हराएकाहरूको खोजी गर्ने, मानिसको मृत्यु भएमा सनाखत (वा हस्तान्तरण) को लागि प्रबन्ध मिलाउने, प्रभावितहरूलाई राहत रकम वितरण गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

(ख) खाद्य तथा कृषि

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को अवस्थामा प्रभावितहरूलाई तत्काल सुख्खा खानेकुरा, विस्थापित भई शिविरमा बसेकालाई चामल, दाल, नुन, तेल आदि खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने, पकाउनको लागि प्रबन्ध मिलाउने र कृषि क्षेत्रमा भएको क्षति विवरण तयार गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

(ग) स्वास्थ्य तथा पोषण

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्मा घाइते भएकाहरूको प्राथमिक उपचार गर्ने, महामारी हुनबाट बचाउने विधिहरू अवलम्वन गर्ने, शिविरमा उपचार गर्न नसकिने प्रकृतिका स्वास्थ्य समस्या भएमा विरामीलाई अस्पतालसम्म पुऱ्याई स्वास्थ्य उपचारको सुनिश्चितता गर्ने, बालबालिकामा पोषणको कमी भएमा त्यसबाट हुनसक्ने समस्या बारे प्रभावित र सरोकारवालालाई सचेत गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को अवस्थामा खानेपानी आपूर्ति, प्रकोपको कारण ढलेका बोटबिरूवाहरू हटाउने, विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जना भएका फोहोरहरू सरसफाई गर्ने, मरेका पशुपंक्षीहरूको व्यवस्थापन गर्ने, व्यक्तिगत सरसफाईको लागि स्वच्छता सम्बन्धी सरसामानहरू (जस्तैः हाइजिन किट) उपलब्ध गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

(ङ) आपतकालीन आश्रय तथा गैर-खाद्य सामग्री

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण घरमा क्षति पुगी बस्न नसक्ने अवस्थाका प्रभावितहरूलाई आपतकालीन आश्रय वा बासको लागि अस्थायी संरचना निर्माण गर्ने, प्रभावितहरूलाई गैर-खाद्य सामग्री वितरण आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

(च) संरक्षण तथा सुरक्षा

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को समयमा महिला, गर्भवती महिला, सुत्केरी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरूलाई संरक्षण गर्ने, उनीहरूलाई आवश्यकता बमोजिमका सरसामानहरू (जस्तैः डिग्निटी किट) उपलब्ध गर्ने, घरपरिवारका सदस्य गुमाएकाहरू तथा विपद्का कारण त्रसित व्यक्तिहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिने, हिंसामुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

(छ) आपतकालीन शिक्षा

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण यदि विद्यालय ३ दिन भन्दा बढी बन्द भएमा विद्यार्थीहरूलाई आपतकालीन शिक्षाको व्यवस्था गर्ने, प्रकोपले विद्यार्थीको पठनपाठनका शैक्षिक सामग्री हराएमा सोकोव्यवस्था गर्ने र विद्यालयको शिक्षण सामग्रीहरू नष्ट भएमा पुनः व्यवस्था गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

यस नगरपालिकाले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयका लागि देहाय बमोजिम ७ वटा बिषयक्षेत्र निर्धारण गरी देहाय बमोजिमका कार्य जिम्मेवारीहरु प्रदान गरेको छ ।

बिषयक्षेत्र	**नेतृत्व गर्ने निकाय**	**प्रमुखको नाम**	**सम्पर्क नं.**
समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार	शहीदनगर र नगरपालिका प्रमुख	दिनेश प्रसाद यादव	९८५४०२४२४४
खाद्य तथा कृषि	नगरपालिका, कृषि शाखा	कृषि शाखा प्रमुख , सिताराम शर्मा	९८१४८६०२७
स्वास्थ्य तथा पोषण	नगरपालिका, स्वास्थ्य शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवद्धन	नगरपालिका, सामाजिक शाखा	रम्भा यादव	९८१४८३५४०१
आपतकालीन आश्रय, गैर खाद्य सामग्री तथा पुनर्लाभ	नगरपालिका उप प्रमुख	सुनिता कुमारी सिंह	९८४४१११९०२
संरक्षण तथा सुरक्षा	नगरपालिका, महिला तथा बालबालिका शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
आपतकालीन शिक्षा	नगरपालिका , शिक्षा शाखा	विश्वनाग यादव	९८५४०७२३३३

(१) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को समयमा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूसँग समन्वय कायम गर्ने, विपद्को अवस्था आउन सक्ने पूर्वानुमान प्राप्त भएपछि स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना सम्प्रेषण गर्ने, प्रकोपको कारण समस्यामा परिरहेका वा घाइतेलाई उद्धार गर्ने, हराएकाहरूको खोजी गर्ने, मानिसको मृत्यु भएमा सनाखत (वा हस्तान्तरण) को लागि प्रबन्ध मिलाउने, प्रभावितहरूलाई राहत रकम वितरण गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार बिषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको विवरण

क्र.सं.	संस्था/कार्यालय	प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	नगर कार्यपालिका नगरप्रमुख	दिनेश प्रसाद यादव	९८५४०२४२४४
२	नगर कार्यपालिका उप प्रमुख	सुनिता कुमारी सिंह	९८४४१११९०२
३	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	ओम प्रकाश महतो	९८५४०२०५९७
४	शाखा अधिकृत	राम नरेश चौधरी	९८४४०२४४६३
५	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थपन .शाखा	राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
६	श्री इ.प्र. कार्यालय शहिदनगर नगरपालिका	प्रतिनिधी	९८५४०९००५२
७	ससस्त्र बल	Inspector, अपार प्याकुरेल	९८५१२५९१८५
८	रेडक्रस उप शाखा	प्रतिनिधी , लाल बाबु हाथी	९८१४८८३८९९

९	सामुदायिक सुधार केन्द्र (CIC) जनकपुर	प्रतिनिधि संजय साह	९८४४०२६८०१
१०	उद्योग बाणिज्य संघ	प्रतिनिधि, राम स्वरुप यादव	९८०७६३५९३८

२) खाद्य तथा कृषि बिषयगत क्षेत्र

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को अवस्थामा प्रभावितहरूलाई तत्काल सुख्खा खानेकुरा, विस्थापित भई शिविरमा बसेकालाई चामल, दाल, नुन, तेल आदि खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने, पकाउनको लागि प्रबन्ध मिलाउने र कृषिक्षेत्रमा भएको क्षति विवरण तयार गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ । यस बिषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.सं	संस्था/कार्यालय	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	कृषि विकास शाखा	कृषि शाखा प्रमुख , सिताराम शर्मा	९८१४८६०२७
२	पशु सेवा शाखा	राम नरेश चौधरी	९८४४०२४४६३
३	उद्योग बाणिज्य संघ	प्रतिनिधि, राम स्वरुप यादव	९८०७६३५९३८
४	रेडक्रस उप शाखा , यदुकुहा	प्रतिनिधी , लाल बाबु हाथी	९८१४८८३८९९
५	सामुदायिक सुधार केन्द्र, जनकपुर	संजय शाह	९८४४०२६८०१
६	महिला बालबालीका तथा ज्येष्ठ नागरीक शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३

(३) स्वास्थ्य तथा पोषण बिषयगत क्षेत्र :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्मा घाइते भएकाहरूको प्राथमिक उपचार गर्ने, महामारी हुनबाट बचाउने विधिहरू अवलम्वन गर्ने, शिविरमा उपचार गर्न नसकिने प्रकृतिका स्वास्थ्य समस्या भएमा विरामीलाई अस्पताल सम्म पुर्याई स्वास्थ्य उपचारको सुनिश्चितता गर्ने, बालबालिकामा पोषणको कमी भएमा त्यसबाट हुनसक्ने समयस्या बारे पीडित र सरोकारवालालाई सचेत गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ । यस बिषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.सं.	संस्था/कार्यालय	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	स्वास्थ्य शाखा	कपिल देव प्रसाद अधिकारी (शाखा प्रमुख	९८१६८८२४२६
२	रेडक्रस उप शाखा	प्रतिनिधी, लाल बाबु हाथी	९८१४८८३८९९
३	स्वास्थ्य शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
४	महिला बालबालीका तथा ज्येष्ठ नागरीक शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३

(४) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को अवस्थामा खानेपानी आपूर्ति, प्रकोपको कारण ढलेका बोटबिरूवाहरू हटाउने, विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जना भएका फोहोरहरू सरसफाई गर्ने, मरेका पशुपंक्षीहरूको व्यवस्थापन गर्ने, व्यक्तिगत सरसफाईको लागि स्वच्छता सम्बन्धी सरसामानहरू (जस्तैः हाइजिन किट) उपलब्ध गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ । यस बिषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.सं.	निकाय, शाखा, संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	सामाजिक विकास शाखा	रम्भा यादव	९८१४८३५४०१
२	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	सुचना प्रबिधि अधिकृत	९८४४००५२३६
३	नेपाल रेडक्रस उपशाखा	प्रतिनिधी , लाल बाबु हाथी	९८१४८८३८९९
४	सामुदायिक सुधार केन्द्र, जनकपुर	संजय शाह	९८४४०२६८०१
५	महिला बालबालीका तथा ज्येष्ठ नागरीक शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३

(५) आपतकालीन आश्रय तथा गैर-खाद्य सामग्री र शीघ्र पुनर्लाभ

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण घरमा क्षति पुगी बस्न नसक्ने अवस्थाका पीडितहरूलाई आपतकालीन आश्रय वा बासको लागि अस्थायी संरचना निर्माण गर्ने, प्रभावितहरुलाई गैर-खाद्य सामग्री वितरण आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ । विपद्को कारण अवरूद्ध हुन पुगेका अत्यावश्यक सेवाहरू (जस्तैः सडक, विद्युत, खानेपानी, टेलिफोन) तत्काल सुचारू गर्ने र त्यस्ता सेवा प्रदान गर्ने निकायका कार्यालयहरूमा क्षति पुगेमा वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

क्र.सं.	निकाय, शाखा, संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	नगर उप प्रमुख	सुनिता कुमारी सिंह	९८४४१११९०२
२	रेडक्रस उपशाखा	प्रतिनिधी , लाल बाबु हाथी	९८१४८८३८९९
३	सामुदायिक सुधार केन्द्र , जनकपुर	संजय साह	९८४४०२६८०१
४	महिला बालबालीका तथा ज्येष्ठ नागरीक शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३

(६) संरक्षण तथा सुरक्षा

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को समयमा महिला, गर्भवती महिला, सुत्केरी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरूलाई संरक्षण गर्ने, उनीहरूलाई आवश्यकता बमोजिमका सरसामानहरू(जस्तैः डिग्निटी किट) उपलब्ध गर्ने, घरपरिवारका सदस्य गुमाएकाहरू तथा विपद्का कारण त्रसित व्यक्तिहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिने, हिंसामुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ । यस बिषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.सं.	निकाय, शाखा, संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	महिला बालबालीका तथा ज्येष्ठ नागरीक शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
२	अपाङ्गता क्षेत्रमा कार्यरत संस्था (आसमान नेपााल)	ममता यादव	९८०४८५९५३९
३	दिव्य ज्योति अपाङ्ग संघ	अध्यक्ष , प्रमोद पासवान	९८१५८३६५९०
४	नेपाल रेडक्रस उपशाखा	प्रतिनिधी , लाल बाबु हाथी	९८१४८८३८९९
५	श्री इ.प्र. कार्यालय शहीदनगर नगरपालिका	प्रतिनिधी	९८५४०९००५२
६	ससस्त्र बल शहीदनगर नगरपालिका	Inspector, अपार प्याकुरेल	९८५१२५९१८५

(७) आपतकालीन शिक्षा

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण यदि विद्यालय ३ दिन भन्दा बढी बन्द भएमा विद्यार्थीहरूलाई आपतकालीन शिक्षाको व्यवस्था गर्ने, प्रकोपले विद्यार्थीको पठनपाठनका शैक्षिक सामग्री हराएमा सोको व्यवस्था गर्ने र विद्यालयको शिक्षण सामग्रीहरू नष्ट भएमा पुनः व्यवस्था गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ । यस बिषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको विवरण यस प्रकार रहेको छ

क्र.सं.	निकाय, शाखा, संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	शिक्षा शाखा	विश्वनाथ यादव , शिक्षा शाखा प्रमुख	९८५४०७२३३३
२	शिक्षक संघ	चन्द्र लाल यादव , अध्यक्ष	९८१५८४१५१८
३	सामुदायिक सुधार केन्द्र , जनकपुर	संजय शाह	९८४४०२६८०१
४	नेपाल रेडक्रस उपशाखा	प्रतिनिधी , लाल बाबु हाथी	९८१४८८३८९९
५	महिला बालबालीका तथा ज्येष्ठ नागरीक शाखा	राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
६	नेपाल राष्ट्रिय शिक्षक संगठन	मोहन यादव, अध्यक्ष	९८४४०२३१०५
७	अखिल शिक्षक संगठन	कृष्ण घिनवार	९८०४८८८८४१

परिच्छेद ३: बिषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

३.१ बिषयतग क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

विपद् प्रतिकार्यका कार्यहरूलाई प्रभावकारी बनाउन विषयगतक्षेत्र अनुसार सामान्य पूर्वतयारीका गतिविधिहरू निम्नानुसार योजना गरिएको छ :-

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	मुख्य जिम्मेवार निकाय,	लागत(हजार रु.)
१	विपद्को क्षति, नोक्सानी मूल्याङ्कनको लागि सर्वेक्षण टोली गठन वा पुनर्गठन गर्ने,, र आवश्यकता बमोजिम सर्वेक्षणका लागि सहायक टोलीहरू गठन गर्ने, तालिम आयोजना गर्ने ।	हरेक सिजन शुरू हुनासाथ	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन शाखा	हरेक वडामा एक र नगरस्तरमा एक	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	
२	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा, क्षति लेखाजोखा गर्न विस्तृत घरधुरी सर्वेक्षण फारम तयार गर्ने ।	हरेक वर्षको पहिलो महिना	नगरपालिका स्तरमा	१००० प्रति	सामाजिक विकास शाखा	
३	अपाङ्गता भएका घरधुरीको सर्वेक्षण फारम तयार गर्ने	हरेक वर्षको पहिलो महिना	नगरपालिका स्तरमा	१००० प्रति	सामाजिक विकास शाखा	
४	हरवा चरवा भएका घरधुरीको सर्वेक्षण फारम तयार गर्ने	हरेक वर्षको पहिलो महिना	नगरपालिका स्तरमा	१००० प्रति	सामाजिक विकास शाखा	
५	राहत वितरणका लागि सिफारिस फारम लगायतका कागजात तयार गर्ने ।	हरेक वर्ष पहिलो महिना	नगरस्तरमा	१००० प्रति	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	
६	प्रकोपको प्रकृति अनुसार खोज तथा उद्धारका लागि टोली गठन गर्ने, सम्बन्धीत विषयको तालिम आयोजना गर्ने र परिचालन हुने प्रक्रिया निर्धारण गर्ने ।	हरेक वर्ष दोश्रो महिना	वडामा	हरेक वडामा एक	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	
७	खोज तथा उद्धार सामग्रीहरू खरिद, भण्डारण, मर्मत, व्यवस्थापन गर्ने ।	निरन्तर	वडा र नगरस्तरमा	हरेक वडामा कम्तीमा एक सेट	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा समितिहरू	
८	खोज तथा उद्धारका लागि प्रयोग गर्न सकिने सवारी साधनहरू र एम्बुलेन्सहरूको सम्पर्क	निरन्तर	नगरस्तरमा	एम्बुलेन्स	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा,	

	सूची तयार गर्ने ।				स्वास्थ्य केन्द्र/शाखा	
९	बाढीबाट बच्न र बचाउन सुरक्षित स्थान पहिचान र अद्यावधिक गर्न हरेक वडामा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई अनुरोध गर्ने र सोको सूची तयार एवंम् अद्यावधिक गर्ने ।	निरन्तर	वडाअनुसार	वर्षमा १ पटक	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	
१०	आपतकालीन अवस्थामा प्रयोग गर्ने स्थलहरूको सूची राजपत्रमा प्रकाशीत भएपछि आश्रयस्थलका रुपमा प्रयोग गर्न चाहिने भौतिक पूर्वाधार र सेवाहरू निर्माण, बिस्तार गर्ने	(तत्काल सुरु गर्नु पर्नेछ)	तोकिएको मापदण्ड अनुसार	एक योजना बनाएर	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	
११	प्रकोपबाट समुदायलाई बचाउन आपतकालीन आश्रय भवनहरू निर्माण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	हरेक वडामा जोखिममा रहेका समुदाय नजिक	३ वटा	नगरपालिका, सम्बन्धीत वडा	
१२	बाढी, जंगलीजनवारको आक्रमण, शीतलहर, हावाहुरी, भूकम्प, चट्याङ, आगलागि आदि प्रकोपहरूबाट समुदायमा पर्नसक्ने असर र सो बाट बच्ने उपायहरूका बारेमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	निरन्तर	नगरस्तरमा सञ्चालित एफ.एम. मार्फत	सिजन सुरू हुनुभन्दा अगावै कम्तीमा २ पटक	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा, वडा कार्यालय	
१३	मानिसको ज्यान लिनसक्ने किसिमका जंगली जनावरहरू (जस्तैः जंगली हात्ती) बस्तीमा प्रवेश गरेमा सम्बन्धीत समुदायलाई सूचना दिने प्रणालीको विकास गर्ने ।	निरन्तर	वडास्तरमा	हरेक वडामा १ वटा	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा, वडा कार्यालय	
१४	स्थानीय आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्रको स्थापना गर्ने र यसको सचालनमा ध्यान दिने	असोज मसान्त भित्र	नगरस्तरमा		वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा, नगरपालिाा	
१५	खोज तथा उद्धारलाई प्रभावकारी बनाउन प्रकोपमा आधारित कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने, गराउने ।	हरेक सिजन शुरू हुनुभन्दा अगाडि	वडा र नगरस्तरमा	मूख्य प्रकोपहरूमा आधारित रही हरेक वर्ष कम्तीमा १,१ पटक	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	

(ख) खाद्य तथा कृषिक्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय,
१	विपद्मा खाद्यान्न खरिद तथा आपूर्तिका लागि सम्भाव्य उद्योगहरू पहिचान गर्ने । साथै सहयोग लिन सकिने कार्यालय, संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने ।	निरन्तर	नगरस्तरमा	वर्षको १ वा २ पटक	कृषि शाखा, सम्बन्धीत कार्य समूह
२	विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आधारमा खाद्य सामग्री (चामल, दाल, तेल, नुन आदि) भण्डारण गर्ने ।	हरेक सिजन सुरू हुनुभन्दा अगाडि	नगरस्तरमा	वर्षको २ पटक	कृषि शाखा, सम्बन्धीत कार्यसमूह
३	तयारी खानेकुराका लागि तत्काल खरिद गर्न सकिने गरी पसलहरू पहिचान गर्ने वा अनुबन्ध करार गर्ने ।	हरेक सिजन सुरू हुनुभन्दा अगाडि	नगरस्तरमा	कम्तीमा २ वटा ठूला पसलहरू वा उद्योग	कृषि शाखा र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
४	विपद्को समयमा खाद्य सामग्री वितरण गर्ने तौरतरिका/प्रक्रिया बारे यस विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू विच छलफल तथा कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।	हरेक सिजन सुरू हुनुभन्दा अगाडि	वडास्तरमा	मुख्य प्रकोपहरू देखा पर्नुभन्दा पहिले कम्तीमा १ पटक	कृषि शाखा र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू

(ग) स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय,
१	विपद् पश्चात् तत्काल देखा पर्ने स्वास्थ्य समस्या समाधानका लागि चाहिने औषधीहरू भण्डारण गर्ने ।	हरेक महिना, औषधिको गुण अनुसार	नगरस्तरमा	१५०० जनाको लागि	स्वास्थ्य शाखा
२	द्रुत प्रतिकार्य टोली (Rapid Response Team-RRT) गठन गर्ने, क्षमता विकास र कार्यसूची अद्यावधिक गर्ने ।	स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रोटोकल अनुसार	नगरस्तरमा	वर्षमा १ पटक	स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य कार्यसमूह
३	प्रतिकार्यको लागि आवश्यक दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार तत्कालै	नगरस्तर र वडास्तरमा	नगरमा २५ जना, वडास्तरमा ९ जना	स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका
४	स्वास्थ्य सम्बन्धी शिक्षण सामग्रीको व्यवस्था तथा स्वास्थ्य शिक्षाको लागि स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था गर्ने ।	नियमित	वडास्तरमा	हरेक वडामा एक जना	स्वास्थ्य शाखा र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
५	महामारी सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन	नियमित	हरेक वडाका जोखिमयुक्त	वर्षमा कम्तीमा ३ पटक	स्वास्थ्य शाखा र विषयगत

	गर्ने ।		बस्तीस्तरमा		क्षेत्रका सदस्यहरू

(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय,
१	विपद्को समयमा खानेपानी शुद्धीकरणको लागि आवश्यक पर्ने औषधिको उचित भण्डारण गर्ने ।	प्रकोप जोखिम अनुसार हरेक महिना	नगरस्तरमा	वर्षमा कम्तीमा १ पटक	खानेपानी तथा सरसफाई शाखा र रेडक्रस सोसाईटी
२	सरसफाईका लागि आवश्यक पर्ने सामग्री तथा उपकरणहरू उपयुक्त ठाउँमा भण्डारण गर्ने ।	प्रकोप जोखिम अनुसार हरेक महिना	नगरस्तरमा	वर्षमा कम्तीमा १ पटक	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता कार्य समूह
३	खानेपानी ओसार्ने, जम्मा गर्ने र वितरण गर्ने साधनहरू मर्मत सम्भार गर्ने ।	प्रकोप जोखिम अनुसार हरेक महिना	नगरस्तरमा	वर्षमा कम्तीमा १ पटक	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता शाखा
४	आपतकालीन अवस्थामा प्रयोग गर्न सकिने खानेपानीको श्रोतहरू पहिचान र संरक्षण गर्ने ।	निरन्तर	वडा तथा समुदाय स्तरमा	हरेक प्रभावित वडाहरू	नगरपालिका , खानेपानीसँग सम्बन्धीत निकायहरू

(ङ) आपतकालीन आश्रय, गैर-खाद्य सामग्री तथा शीघ्रपुनर्लाभ क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	विपद् प्रभावितहरूको लागि अस्थायी आश्रय वा बासको व्यवस्था गर्न आवश्यक सरसामान तथा औजारहरूको बन्दोबस्ती गर्ने ।	हरेक सिजन शुरू हुनुभन्दा अगाडि	सबै वडामा	५०० परिवारका लागि	नगरपालिका नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
२	आपतकालीन अवस्था आइपरेमा तुरून्त खरिद गर्न सकिने गरी अनुबन्ध करार गर्ने ।		थोक विक्रेता	१ हजार परिवारका लागि	नगरपालिका , नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
३	अस्थायी आश्रय स्थल बनाउन सुविधायुक्त खुला क्षेत्रको व्यवस्था र उचित संरक्षण गर्ने ।	निरन्तर	सबै वडामा	५०० परिवारका लागि	नगरपालिका र सम्बन्धीत वडा
४	गैर-खाद्य सामग्री सेटहरू भण्डारण गर्ने ।	निरन्तर	नगरका गोदाम घरहरू (Warehouse)	कम्तीमा २०० परिवारका लागि	नगरपालिका , नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

५	विपद् प्रभावित स्थान वा शिविर खडा गर्नुपर्ने स्थान सम्म सरसामान तथा औजारहरू लैजान सवारी साधनको व्यवस्था गर्ने ।	निरन्तर	नगरस्तरमा	वर्षमा कम्तीमा २ पटक	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
६	अस्थायी आश्रय वा बास निर्माणको लागि टोली गठन गर्ने र दक्षता अभिवृद्धिका लागि कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।	हरेक सिजन शुरू हुनुभन्दा अगाडि	वडास्तरमा	हरेक वडामा	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
७	बाढी लगायतका अन्य प्रकोपहरूले असर नगर्ने सुरक्षित स्थानमा आपतकालीन प्रयोजनको लागि खानेपानी ट्याङ्की, शौचालय र हातेपम्प व्यवस्था गर्ने ।	निरन्तर	वडास्तरमा	सबै वडाहरूमा	पुर्वाधार शाखा,
८	अत्यावश्यक सेवाहरू (जस्तैः सडक, खानेपानी, विजुली आदि) अवरूद्ध भएमा उक्त सेवा सुचारू गर्न तत्काल परिचालनका लागि प्राविधिक टोली गठन गर्ने र आवश्यक सामग्रीहरूको प्रबन्ध मिलाउने ।	निरन्तर	नगरस्तर र वडास्तरमा	नगरमा एक, वडास्तरमा एक	प्राविधिक शाखा र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू

(च) संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	महिला, बालबालिका, हरवा चरवा, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र ज्येष्ठ नागरीकको संरक्षणका तरिकाहरूबारे जानकारी पुस्तिका तयार एवंम् प्रकाशन गर्ने ।	निरन्तर	नगरपालिका	कम्तीमा १००० प्रति	महिला विकास शाखा, शहिदनगर नगरपालिका
२	विपद्को समयका लागि अत्यावश्यक सेवाका लागि चाहिने सामग्रीहरू (जस्तैः डिग्निटि किट) खरिद, जोहो गरी भण्डारण गर्ने ।	निरन्तर	नगरपालिकाका गोदाम घरहरू (Warehouse)	१०० वटा	संरक्षण तथा सुरक्षा विषयगतक्षेत्रका सदस्यहरू
३	उमेर, शारीरिक अवस्था, अपाङ्गता अनुसार गरीनुपर्ने सेवा सहयोगका लागि प्रोटोकल तयार गर्ने र लागू गर्ने ।	तत्काल	नगरपालिका	१ पटक	महिला विकास शाखा र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
४	विद्यालयका शिक्षकहरू र महिला स्वास्थ्य स्वंय्सेविकालाई आधारभूत मनोसामाजिक परामर्श तालिम दिने ।	निरन्तर	वडास्तरमा	१ विद्यालयबाट १ जना, वडामा २ जना महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविका	महिला विकास शाखा र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
५	विपद्को समयमा परिचालन हुने विषयगतक्षेत्रका सदस्यहरूलाई कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।	निरन्तर	वडास्तरमा	प्रकोप अनुसार कम्तीमा १ पटक	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
६	विपद व्यवस्थापन निति तथा कार्यविधिहरु तयार गर्न	तत्काल	नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र

	सहयाग गर्ने ।				अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
७	अपाङ्ग र लैंगिक मैत्रि नगरस्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति गठन वा पूर्नगठन	तत्काल	नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
८	विपद व्यवस्थापन समितिहरुको बैठक	निरन्तर	समुदाय, वार्ड र नगरपालिका स्तरीय	मासिक वा त्रैमासिक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
९	नगरस्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुलाई क्षमता अभिबृद्धि तालिम	तत्काल	नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१०	विपद व्यवस्थापन योजना निर्माण गर्दा विषेज्ञहरुको सहयोग	तत्काल	नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
११	सामुदायिक विपद व्यवस्थापन समितिहरुको अभिमूखिकरण	तत्काल	समुदाय र नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१२	सामुदाय स्तरमा विपद व्यवस्थापन समिति गठन	तत्काल	समुदाय र नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१३	सामुदायिक विपद व्यवस्थापन समितिहरुलाई क्षमता अभिबृद्धि तालिम	निरन्तर	समुदाय	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१४	सामुदायिक विपद व्यवस्थापन समितिहरुलाई भ्रमण तथा अभिमूखिकरण	निरन्तर	अन्य पालिकाहरुमा	कम्तिमा १ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१५	समूदाय स्तरिय विपद व्यवस्थापनको योजना निर्माण	निरन्तर	समुदाय	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१६	सामुदायिक विपद व्यवस्थापन समितिहरुहरुको निरन्तर अनुगमण	निरन्तर	नगरपालिका	प्रत्येक महिना	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१७	विपद व्यवस्थापन सम्वन्धि प्रचार प्रसार सामग्री प्रकाशन र वितरण	निरन्तर	नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१८	विपद व्यवस्थापन वारे जनचेतना कार्यक्रम	निरन्तर	नगरपालिका	त्रैमासिक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
१९	आपङ्गमैत्रि घरहरुको पहिचान	तत्काल	नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु
२०	आपङ्गहरुको लागि आपङ्गमैत्रि घरहरुको निर्माण तथा सुधार	निरन्तर	नगरपालिका	१ पटक	विकास साझेदार गैरसरकारी निकायहरु र अन्य निकाय तथा सक्रिय सरोकारवालाहरु

(छ) **आपतकालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना**

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय,संस्था
१	बाढी, हावाहुरी, शीतलहरले प्रभावित गर्नसक्ने विद्यालयहरूको सूची अद्यावधिक गर्ने । सम्भावित क्षतिको आँकलन गर्ने ।	वर्षको १ पटक	वडास्तरमा	सबै वडाका विद्यालय	शिक्षा शाखा, सम्बन्धीत विद्यालय
२	आपतकालीन शिक्षाका लागि आवश्यक पर्ने शिक्षण सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।	निरन्तर	नगरस्तरमा	५ वटा विद्यालयको लागि	शिक्षा शाखा, सम्बन्धीत विद्यालय
३	विपद् बाट विद्यार्थीमा हुनसक्ने प्रभावहरूको बारेमा विद्यालयमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	निरन्तर	विद्यालयस्तरमा	१८ वटा	शिक्षा शाखा, सम्बन्धीत विद्यालय
४	प्रकोप पर्ने समयमा त्यसबाट बच्न/जोगिन अपनाउनुपर्ने उपाय बारे विद्यालयहरूमा चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने र एफ.एम.बाट सन्देशमूलक कार्यक्रम प्रसारण गर्ने	निरन्तर	विद्यालयस्तर र नगरस्तरमा	१८ वटा विद्यालय र एफ.एम.बाट कम्तीमा १५ दिन (प्रकोपमा केन्द्रित भई)	शिक्षा शाखा, सम्बन्धीत विद्यालय
५	प्रकोपले प्रभावित गर्ने सम्भावना भएको जानकारी प्राप्त भएमा विद्यालयमा पठनपाठन चलिरहेको बेला विद्यार्थी र शिक्षकले गर्ने क्रियाकलापहरू समेटी आपतकालीन अवस्थाको लागि कार्यविधि बनाउने ।	निरन्तर	विद्यालय स्तरमा	प्रकोपमा आधारित रही १ पटक	

३.२ बिषयगत क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

प्रकोप आउने समय सीमा नजिक हुन थालेपछि वा प्रकोपको पूर्वानुमान प्राप्त भएपछि गरिने क्रियाकलापहरूको योजना देहायबमोजिम गरिएको छ ।

(क) **समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना**

क्र.सं.	पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	वर्षा र आँधी/हावाहुरीको पूर्वानुमान सम्बन्धी जानकारी जल तथा मौसम विज्ञान विभाग (सिधै वा वेभपेज मार्फत) र जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन	माघदेखि असोजसम्म	नगरस्तरमा	दिनमा कम्तीमा १ पटक	विपद् व्यवस्थापन शाखा

	केन्द्रबाट आदानप्रदान गर्ने ।				
२	अत्यधिक वर्षा भई बाढी आउन सक्ने अवस्था वा खराब मौसमको कारण हावाहुरी आउनसक्ने सम्भावना भएमा सूचना जारी गर्ने । आपतकालीन अवस्थामा अपनाउन पर्ने कार्यबिधिको सन्देश प्रसारण गर्ने ।	पूर्वानुमान प्राप्त भए लगत्तै	नगरबाट बस्तीसम्म पहुँच हुनेगरी	पूर्वानुमानको खवर पश्चात् दिनमा कम्तीमा ३ पटक	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
३	विपद् हुनसक्ने सम्भावना देखिएमा सबै विषयगत क्षेत्रहरूलाई तयारी अवस्थामा रहन आग्रह गर्ने ।	पूर्वानुमान प्राप्त भए लगत्तै	नगरस्तरमा	सूचना प्राप्त भएपछि कम्तीमा एक पटक र आवश्यकता अनुसार थप	आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, नगर प्रमुख वा उपप्रमुख
४	विपद् पूर्वानुमान अनुरुप वडास्तरीय समितिलाई जानकारी गर्ने । प्रभावित हुनसक्ने समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा सर्न आग्रह गर्ने, सघाउने ।	पूर्वानुमान प्राप्त भए लगत्तै	नगरक्षेत्र सबैमा	जोखिममा रहेका सबै समुदाय	आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, नगर प्रमुख वा उपप्रमुख
५	खोज तथा उद्धार टोली र क्षति सर्वेक्षण टोली तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमान प्राप्त भए लगत्तै	नगरस्तरमा, वडास्तरमा	प्रकोपअनुसार	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

(ख) खाद्य तथा कृषिक्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	नगर विपद् व्यवस्थापन समितिबाट विपद् हुनसक्ने सम्भावना भएको सूचना जारी भएमा यस विषयगतक्षेत्रका सदस्यहरूलाई प्रभावित स्थानमा परिचालनका लागि विषयगत क्षेत्रको समन्वयात्मक बैठक बस्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	सूचना प्राप्त भएपछि १ पटक र आवश्यकता अनुसार थप	खाद्य विषयगत कार्य समूह
२	विपद्को समयमा खाद्य सामग्रीहरू विपद् प्रभावित स्थानमा लैजान सवारी साधन तयारी अवस्थामा राख्ने र भण्डारण गरिएको खाद्य सामग्रीहरूको अवस्था निरीक्षण गर्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजन अनुसार	खाद्य विषयगत कार्य समूह

(ग) **स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना**

क्र.सं.	पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	विपद् हुनसक्ने सम्भावना भएको सूचना प्राप्त भएपछि विषयगत क्षेत्रको समन्वयात्मक बैठक । आपतकालीन योजना लागू गर्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात् तत्कालै	नगरस्तरमा	सूचना प्राप्त भएपछि १ पटक र आवश्यकता अनुसार थप	स्वास्थ्य शाखा र विषयगत क्षेत्रका समूह सदस्यहरू
२	विपद् प्रभावित स्थानमा लैजाने औषधी तथा उपकरण ठिक अवस्थामा भए नभएको निरीक्षण गर्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	स्वास्थ्य शाखा र विषयगत क्षेत्रका समूह सदस्यहरू
३	प्राथमिक उपचार र स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन जनशक्ति र सवारी साधन तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	स्वास्थ्य शाखा र विषयगत क्षेत्रका समूह सदस्यहरू
४	विपद् प्रतिकार्यको विषयगत क्षेत्रको कृत्रिम घटना अभ्यास गरी कमजोरीहरूको निराकरण गर्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	वडा तथा नगरस्तरमा	मुख्य प्रकोपको आधारमा कम्तीमा १ पटक	स्वास्थ्य शाखा र विषयगत क्षेत्रका समूह सदस्यहरू

(घ) **खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना**

क्र.सं.	पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	विपद् हुनसक्ने सम्भावना भएको सूचना जारी भएमा यस विषयगतक्षेत्रका सदस्यहरूलाई प्रभावित स्थानमा परिचालनका लागि विषयगत क्षेत्रको समन्वयात्मक बैठक बस्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	सूचना प्राप्त भएपछि १ पटक र आवश्यकता अनुसार थप	सामाजिक विकास शाखा र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
२	खानेपानी शुद्धीकरणका लागि पर्याप्त औषधि तथा प्रविधिको व्यवस्था गर्ने, तुरून्त प्रयोग गर्न सकिने गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत शाखा
३	सरसफाईका लागि परिचालन हुन आवश्यक सवारी साधन, उपकरणहरू तयारीअवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	सरसफाई ईकाई,शहिदनगर नगरपालिका

४	विपद् प्रभावित स्थानमा खानेपानी वितरण र सरसफाईका लागि परिचालित हुन विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूलाई तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू

(ङ) आपतकालीन आश्रय , गैर-खाद्य सामग्री तथा शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क.सं.	पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय,
१	विपद् हुनसक्ने सम्भावना भएको सूचना जारी भएमा यस विषयगतक्षेत्रका सदस्यहरू- लाई प्रभावित स्थानमा परिचालनका लागि विषयगत क्षेत्रको समन्वयात्मक बैठक बस्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	सूचना प्राप्त भएपछि १ पटक र आवश्यकता अनुसार थप	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
२	अवस्था हेरी नगर क्षेत्रमा करिब ५०० जनालाई अस्थायी रूपमा तीन दिनसम्म राख्न सकिने गरी आपतकालीन आश्रय स्थल तयारी अवस्थामा राख्ने ।	तत्कालै	वडास्तर र नगरस्तरमा	प्रकोपअनुसार	नगरपालिका , नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
३	अस्थायी आश्रय वा आबास निर्माणका सामग्रीहरू तथा औजारहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
४	अस्थायी आश्रय वा आबास निर्माण सामग्री तथा औजारहरू ढुवानीको लागि सवारी साधन, निर्माण जनशक्ति तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
५	विपद् हुनसक्ने सम्भावना भएको सूचना जारी भएमा यस विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूलाई प्रभावित स्थानमा परिचालनका लागि विषयगत क्षेत्रको समन्वयात्मक बैठक बस्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	सूचना प्राप्त भएपछि १ पटक र आवश्यकता अनुसार थप	शहिदनगर नगरपालिका
६	अत्यावश्यक सेवा सुचारू गर्नका लागि भण्डारण गरीएका आवश्यक सामग्री तथा उपकरणहरू निरीक्षण गर्ने र दक्ष जनशक्ति तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	, शहिदनगर नगरपालिका
७	सर्वेक्षण टोलीमा समावेश हुने व्यक्तिलाई तयारी अवस्थामा रहन अनुरोध गर्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	प्राविधिक शाखा, शहिदगनर नगरपालिका

(च) संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय,
१	विपद् हुनसक्ने सम्भावना भएको सूचना जारी भएमा यस विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूलाई प्रभावित स्थानमा परिचालनका लागि विषयगत क्षेत्रको समन्वयात्मक बैठक बस्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	सूचना प्राप्त भएपछि १ पटक र आवश्यकता अनुसार थप	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, संरक्षण कार्यसमूह
२	विपद्जन्य घटनाबाट प्रभावितलाई परामर्श सेवा दिन परामर्श टोली तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, संरक्षण कार्यसमूह
३	विपद् प्रभावित स्थान वा शिविर सञ्चालन भएको स्थानमा लैजाने सरसामानहरू (जस्तैः डिग्निटी किट) तयारी अवस्थामा राख्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, संरक्षण कार्यसमूह

(छ) आपतकालीन शिक्षा क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	विपद् हुनसक्ने सम्भावना भएको सूचना जारी भएमा यस विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू- लाई प्रभावित स्थानमा परिचालनका लागि विषयगत क्षेत्रको समन्वयात्मक बैठक बस्ने ।	पूर्वानुमानको जानकारी पश्चात्	नगरस्तरमा	सूचना प्राप्त भएपछि १ पटक र आवश्यकता अनुसार थप	शिक्षा शाखा, शहिदनगर नगरपालिका
२	सबै विद्यालयलाई शिक्षण सामग्रीहरू सुरक्षित ठाउँमा राख्न अनुरोध गर्ने ।	समन्वयात्मक बैठक पश्चात्	विद्यालयस्तरमा	प्रकोपअनुसार	शिक्षा शाखा, शहिदनगर नगरपालिका
३	विपद्को समयमा अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षाका उपाय तथा अनुशासनका बारेमा विद्यार्थीलाई सचेत गने।	तत्काल	विद्यालयस्तरमा	प्रकोपको सिजनअनुसार	शिक्षा शाखा, सम्बन्धीत विद्यालय
४	विपद्को समयमा पठनपाठन निरन्तर गर्न आवश्यक तयारी गर्ने ।	तत्काल	नगरस्तरमा	प्रकोपअनुसार	शिक्षा शाखा, सम्बन्धीत विद्यालय

३.३ आपतकालीन प्रतिकार्य (कार्यविधि) योजना

कुनै पनि प्रकोपबाट सिर्जित विपद्मा प्रतिकार्य गर्नका लागि शहीदनगर नगरपालिका अन्तर्गत गठित सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरू परिचालनका लागि तपसिल बमोजिमका प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू तय गरिएको छ ।

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको प्रतिकार्य योजन

क.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समय	मुख्य जिम्मेवार निकाय,
१	विपद्जन्य घटना हुन सक्ने यकिन भएपछि नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्ने । प्रकोपले असर गर्न सक्ने समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा बस्न, सर्नका लागि तत्कालै अनुरोध गर्ने ।	पूर्वानुमान प्राप्त भएपछि तत्काल	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
२	जोखिममा रहेका समुदाय र उनीहरूको महत्वपूर्ण सम्पत्ति सामानहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्नका लागि सुरक्षा निकाय र खोज तथा उद्धार टोली/कार्यदल परिचालन गर्ने ।	पूर्वानुमान प्राप्त भएपछि तत्काल	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
३	विपद्मा परी घाइते भएकालाई उद्धार गर्ने र हराई रहेका व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क तयार गरी खोजी कार्य जारी गर्ने ।	विपद्को समयमा	सुरक्षा निकाय, खोज तथा उद्धार टोली/ कार्यदल र स्वयंसेवक
४	सर्वेक्षण टोली परिचालन भई तत्कालै घटनाको अवलोकन, निरीक्षण गर्ने र घटनाको अवस्थाको बारेमा नगर विपद् व्यवस्थापन समितिलाई जानकारी गर्ने साथै प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment-IRA)को प्रतिवेदन पेश गर्ने ।	विपद् पश्चात्	सर्वेक्षण टोली
५	विपद्बाट यदि कसैको मृत्यु भएमा सोको तथ्याङ्क तथा विस्तृत लगत कायम गरी सनाखत गर्ने व्यवस्था मिलाउने, शव हस्तान्तरण गर्ने ।	विपद्को समयमा	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
६	घटनाको परिस्थितिको आधारमा प्रभावित समुदायलाई सम्भाव्य थप जोखिमबाट बचाउन र सहयोग पुऱ्याउन अन्य विषयगत क्षेत्रहरू र सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गर्ने ।	विपद् पश्चात्	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
७	विस्तृत सर्वेक्षण गरी सबै विषयगत क्षेत्रहरूमा भएका क्षति, प्रभावित अवस्था र तत्काल गर्नुपर्ने कार्यहरू समेटी सुझाव सहितको प्रतिवेदन नगर विपद् व्यवस्थापन समितिमा प्रस्तुत गर्ने ।	विपद् पश्चात्	सर्वेक्षण टोली
८	समीक्षा तथा योजना तर्जुमा बैठक बस्ने, तयार गरिएको योजना लागू गर्ने, गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यसमूहहरू
९	विस्थापित भई शिविरमा बसेका, छरछिमेक वा आफन्तको घरमा आश्रय लिएका, घरगोठ पूर्ण रूपमा नष्ट भएका, आफन्त गुमाएका, घाइते भएकाहरूलाई स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम राहत रकम उपलब्ध गराउने ।	विपद् पश्चात् तत्काल	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१०	विपद्को प्रकृति/अवस्था अनुसार संकटकाल घोषणा गर्नु पर्ने स्थिति भएमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग अनुरोध, सिफारिश गर्ने ।	विपद् पश्चात् तत्काल	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
११	विपद् प्रभावित स्थान कार्यसञ्चालन तथा समन्वय केन्द्र (On-Site Operation Coordination Center-OSOCC)स्थापना गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यसमूहहरू, मानवीय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरू

१२	बहुक्षेत्र प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA)गर्ने ।	विपद् पश्चात्	सर्वेक्षण टोली

(ख) खाद्य तथा कृषिक्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

क.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समय	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	सर्वेक्षण टोलीमा प्रतिनिधि पठाइ क्षति सर्वेक्षण तथा आवश्यकता पहिचानमा सहयोग गर्ने ।	विपद् पश्चात् तत्काल	कृषि शाखा,
२	विपद्बाट प्रभावित भएका व्यक्तिहरूलाई उपयुक्त खानेकुरा वितरण गर्ने ।	विपद्को पहिलो दिन	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
३	सर्वेक्षण टोलीको प्रतिवेदनको आधारमा आवश्यक खाद्य सामग्रीको व्यवस्था गर्ने र पूर्वनिर्धारित मापदण्ड बमोजिम वितरण गर्ने ।	दोस्रो दिनदेखि निरन्तर	कृषि शाखा
४	भण्डारण गरिएको खाद्य सामग्री वितरणको लागि अपुग हुने सम्भावना भएमा तत्काल खरिद, आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने ।	तेस्रो दिनदेखि निरन्तर	कृषि शाखा मार्फत नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
४.१	नगरपालिकाको क्षमता बाहिरको अवस्था भएमा नगरप्रमुखले थप सहयोगका लागि जिल्ला तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिमा जानकारी गर्ने र सहयोग उपलब्ध गराउन अनुरोध गर्ने ।	विपद् घटनापछि आवश्यकता भएसम्म	नगर प्रमुख वा तोकिएको अधिकारी
५	थप खाद्य सामग्रीको लागि मानवीय सहायता कार्यमा संलग्न निकायहरूसँग समन्वय गर्ने र सहयोग उपलब्ध गर्नका लागि अनुरोध गर्ने ।	निरन्तर	कृषि शाखाले नगर विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत
६	खाद्य सामग्री वितरणमा आइपरेका समस्या तथा चुनौतीहरूको विषयमा विषयगत क्षेत्रको सदस्यहरू विच समीक्षा बैठक गर्ने र निष्कर्ष नगर विपद् व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने ।	निरन्तर	कृषि शाखा

(ग) स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

क.सं	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समय	जिम्मेवार निकाय
१	सर्वेक्षण टोलीमा प्रतिनिधि पठाइ क्षति सर्वेक्षण तथा आवश्यकता पहिचान कार्यमा सहयोग गर्ने ।	विपद् पश्चात्	स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य कार्य समूह
२	विपद्को घटनामा घाइते भएकाहरूको प्राथमिक उपचार गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य टोली
३	विपद् प्रभावित वा अस्थायी शिविर स्थापना गरेको स्थानमा उपचार हुन नसक्ने घाइतेहरूलाई नजिकको स्वास्थ्य केन्द्र वा अस्पताल लैजान सिफारिश गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य टोली
४	महामारी रोकथाम र व्यक्तिगत सरसफाई कायम राख्न शिविरमा बसेकालाई स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य टोली
५	विपद् प्रभावित स्थानमा स्वास्थ्य शिविर खडा गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य टोली
६	सुत्केरी, गर्भवती महिलाहरू, शिशु, बालबालिका तथा वृद्धवृद्धालाई आवश्यकता अनुसारको स्वास्थ्य	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य टोली

	सेवा प्रदान गर्ने ।		
७	बालबालिकामा कुपोषण हुनसक्ने सम्भावना देखिएमा पोषणयुक्त खानेकुरा वितरणको लागि खाद्य विषयगत क्षेत्रलाई सल्लाह दिने ।	आवश्यकता अनुसार	पोषण कार्य समूह

(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

क्र.सं.	विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समय	जिम्मेवार निकाय,
१	सर्वेक्षण टोलीमा प्रतिनिधि पठाइ क्षति सर्वेक्षण तथा आवश्यकता पहिचान कार्यमा सहयोग गर्ने ।	विपद् पश्चात् तत्कालै	सामाजिक विकास शाखा
२	विपद् प्रभावित स्थान वा शिविर सञ्चालन भएको स्थानमा शुद्ध खानेपानीको प्रबन्ध गर्ने ।	विपद् पश्चात् तत्कालै	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय
३	विपद्का कारण सिर्जित फोहोर व्यवस्थापनको कार्य गर्ने ।	विपद् पश्चात् तत्कालै	सरसफाई ईकाई, नगरपालिका
४	खानेपानी शुद्धीकरणका लागि आवश्यक औषधी, व्यक्तिगत सरसफाईका लागि हाइजिन किट वितरण गर्ने र सरसफाई तथा स्वच्छता कायम गर्न चेतनामूलक कार्यक्रम गर्ने ।	विपद् पश्चात् तत्कालै	ने.रे.सो., उपशाखा, शहिदनगर
५	विपद् प्रतिकार्यमा आइपरेका समस्या तथा सिकाइहरूको बारेमा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू विच समीक्षा बैठक बस्ने ।	विपद् पश्चात् तत्कालै	सामाजिक विकास शाखा

(ङ) आपतकालीन आश्रय, गैर-खाद्य सामग्री तथा शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समय	जिम्मेवार निकाय,
१	सर्वेक्षण टोलीमा प्रतिनिधि पठाइ क्षति सर्वेक्षण तथा आवश्यकता पहिचान कार्यमा सहयोग गर्ने ।	विपद् पश्चात् तत्काल	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
२	विपद् प्रभावित समुदायले निर्धारण गरेको सुरक्षित स्थानको पहिचान गरी आश्रय वा बासको लागि अस्थायी संरचना निर्माण गर्ने ।	विपद् पश्चात् तत्काल	विषयगत क्षेत्रका समूह सदस्यहरू
३	अस्थायी संरचना निर्माणको लागि थप सामग्री वा औजारहरू आवश्यक भएमा नगरप्रमुख सँग सरसल्लाह गरी थप परिमाण जुटाउने ।	विपद् पश्चात् तत्काल	विषयगत क्षेत्रका समूह सदस्यहरू
४	आवश्यक गैरखाद्य सामग्रीको व्यवस्था, वितरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	विषयगत क्षेत्रका समूह सदस्यहरू
५	विपद् प्रतिकार्यमा आइपरेका समस्या तथा सिकाइहरूको बारेमा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू विच समीक्षा बैठक बस्ने ।	निरन्तर	विषयगत क्षेत्रका समूह सदस्यहरू
६	सर्वेक्षण टोलीमा प्रतिनिधि पठाइ क्षति सर्वेक्षण तथा आवश्यकता पहिचान कार्यमा सहयोग गर्ने ।	विपद् पश्चात्	प्राविधिक शाखा, नगरपालिका
७	भौतिक संरचनाहरू नोक्सान भई सेवा अवरूद्ध भएको स्थान पहिचान गरी तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने र तत्काल सुचारू गर्नुपर्ने सेवाहरूको प्राथमिकीकरण गर्ने ।	विपद् पश्चात्	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू

८	सार्वजनिक सेवा अवरूद्ध भएका भौतिक संरचनाहरूको मर्मत सम्भारका लागि टोली परिचालन गर्ने ।	विपद् पश्चात्	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
९	विपद् प्रतिकार्यमा आइपरेका समस्या तथा सिकाइहरूको बारेमा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू विच समीक्षा बैठक बस्ने । निष्कर्षको आधारमा थप कार्यहरू गर्ने ।	विपद् पश्चात्	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू

(च) संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समय	जिम्मेवार निकाय, संस्था
१	सर्वेक्षण टोलीमा प्रतिनिधि पठाइ क्षति सर्वेक्षण तथा आवश्यकता पहिचान कार्यमा सहयोग गर्ने ।	विपद् पश्चात् सकेसम्म छिटो र निरन्तर	महिला बालबालिका तथा ज्यृष्ठ नागरिक शाखा, शहिदनगर नगरपालिका
२	गर्भवती महिला, सुत्केरी महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र वृद्धवृद्धाको अवस्थाको आवश्यकता अनुसार सहयोग गर्ने ।	विपद् पश्चात् सकेसम्म छिटो र निरन्तर	महिला बालबालिका तथा ज्यृष्ठ नागरिक शाखा, शहिदनगर नगरपालिका, विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
३	महिला, गर्भवती महिला, सुत्केरी महिला, हरवा चरवा, बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि आवश्यक सामग्रीहरूको दैनिक सूची तयार गर्ने, सामग्री जुटाउने र वितरण गर्ने ।	विपद् पश्चात् सकेसम्म छिटो र निरन्तर	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, शहिदनगर नगरपालिका, विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
४	विशिष्ट आवश्यकता अनुसारका सामग्री जस्तैः डिग्निटी किट (Dignity Kit) वितरण गर्ने ।	विपद् पश्चात् सकेसम्म छिटो र निरन्तर	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, शहिदनगर नगरपालिका, विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
५	विपद्को घटनाबाट मानसिक रूपमा प्रभावित व्यक्ति र परिवारका सदस्य गुमाएका व्यक्तिहरूलाई परिस्थितिको आँकलन गरी मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।	विपद् पश्चात् सकेसम्म छिटो र निरन्तर	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, शहिदनगर नगरपालिका, विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
६	विपद् प्रतिकार्यमा आइपरेका समस्या तथा सिकाइहरूको बारेमा विषयगतक्षेत्रका सदस्यहरू विच समीक्षा बैठक बस्ने ।	विपद् पश्चात् र निरन्तर	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, शहिदनगर नगरपालिका, विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू

(छ) आपतकालीन शिक्षा क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

क्र.सं.	**प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू**	**समय**	**जिम्मेवार निकाय,**
१	सर्वेक्षण टोलीमा प्रतिनिधि पठाइ क्षति सर्वेक्षण तथा आवश्यकता पहिचान कार्यमा सहयोग गर्ने ।	विपद् पश्चात्	शिक्षा शाखा, शहिदनगर नगरपालिका
२	प्रकोपबाट प्रभावित विद्यालयहरूको सूची तयार गरी सम्बन्धीत विद्यालयका विद्यार्थीहरूले गुमाएका पठनपाठन्का सामग्रीहरू विवरण तयार गर्ने ।	विपद् पश्चात्	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
३	यदि विद्यालय ३ (तीन) दिन भन्दा बढी बन्द हुने अवस्था भएमा आपतकालीन शिक्षाका लागि प्रबन्ध मिलाउने ।	विपद् पश्चात्	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
४	आपतकालीन शिक्षाका लागि आवश्यक सरसामानको व्यवस्था गरी पठनपाठन सुचारू गर्ने ।	विपद् पश्चात्	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू
५	समीक्षा बैठक बस्ने, तत्कालीन आवश्यकता अनुसार योजना गरी लागू गर्ने ।	उपयुक्त समयमा	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू

परिच्छेद ४: बन्दोबस्तीका सामग्री आँकलन तथा आवश्यकताको लेखाजोखा

कुनै पनि प्रकोपको कारण हुने विपद्जन्य घटनामा सम्बन्धीत विषयगतक्षेत्रबाट वितरण गरिने राहत सामग्रीहरू र तत्काल सेवा पुऱ्याउनका लागि चाहिने सरसामानहरू तलका तालिकाहरूमा उपलब्ध भएबमोजिम समावेश गरिएको छ ।

४.१. विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका सामग्रीगत स्रोत/साधनको वर्तमान अवस्था बिषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण

४.१.२ खोज तथा उद्धार सामाग्रीको विवरण

क.सं.	विषय क्षेत्र	मौज्दात सामाग्रीको नाम	संख्या	भण्डारण स्थल/स्थान	सम्पर्क व्यक्ति नामथर	सम्पर्क नं
१	समग्र व्यवस्थापन, सुचना, खोज तथा उद्दार	दमकल	०			
		एक्साभेटर (जेसिवी)	१ थान	शहिदनगर नगरपालिका	राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		लाईफ ज्याकेट	२५ थान	शहिदनगर नगरपालिका	राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		रेस्क्यु डोरी	२ बन्डल	शहिदनगर नगरपालिका	राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		सेफ्टी हेलमेट	७ थान	शहिदनगर नगरपालिका	राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		रवर बोट	१ थान	शहिदनगर नगरपालिका	राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		स्ट्रेचर	०			
		ह्याण्ड माइक	०			
		हेड टर्च	२ थान		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		अग्नी संयन्त्रक	६ थान		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		रवरको पञ्जा	०			
		प्राथमिक उपचार किट	२ थान		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		रेस्क्यु भेस्ट	०			
		रेनकोट	०			
		गमवुट	०			
		सर्च लाइट	२ वटा			

		बाल्टी	०			
		फरुवा	०			
		रवर ट्युव	१ थान		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		एम्वुलेन्स	१ वटा		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
२	खाद्य तथा कृषि	स्प्रे ट्यांकी				
३	स्वास्थ्य तथा पोषण	स्यानीटरी प्याड	१५० वटा		राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
		पिपिई सेट/गाउन	७० थान		राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
		सर्जिकल ग्लोव	५०० पसि		राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
		स्यानीटाईजर	१४० पिस		राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
		मास्क	१०० पीस		राम सिकील यादव	९८२७७९३५०३
४	खानेपानी तथा सरसफाई तथा स्वच्छता	पियुष				
		एक्वा ट्य				
		पानी जाँच्ने किट				
		अस्थाई शौचालय किट				
५	आपतकालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामाग्री	खन्ती (साबेल)				
		गैती र वेल्चा सेट				
		टेन्ट	५ थान		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		भाँडाकुँडा सेट				
६	आपतकालिन शिक्षा	स्कुल किट				
		गमवुट				
		सेफ्टी रीवन	४ पिस		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		त्रीपाल	५ थाना		राम देव	९८४४००५२३६

					कुमार यादव	
		नाइलन डोरी	२० रोल		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		रबर बोट	१ थान		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		सर्च लाइट				
७	संरक्षण तथा सुरक्षा	बाल्टी				
		फरुवा				
		साइरन	१ थान		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		कम्वल				
		चटाइ				
		रवर ट्युव	१ थान		राम देव कुमार यादव	९८४४००५२३६
		एम्वुलेन्स				

४.२. विपद् प्रतिकार्यका लागि दक्ष जनशक्ति

शहीदनगर नगरपालिकामा विपद्जन्य घटनामा ७ वटा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू र स्थानीय समुदायहरू प्रतिकार्यका लागि परिचालित हुनेछन् । यस बाहेक प्रत्येक वडामा २५ जना खोज तथा उद्धार गर्न सक्ने जनशक्ति र..प्रत्येक वडामा ९ जना स्वास्थ्य स्वयमंसेविका रहेको छ । हरेक विषयगत क्षेत्रहरूले विपद् प्रतिकार्यका लागि थप आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्तिको आँकलन गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिनेछ ।

४.३. बन्दोबस्तीका सामग्रीको आँकलन

(क) गैर-खाद्य सामग्री भण्डारण स्थल

क्र.सं.	विवरण	स्थान	क्षमता	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	भण्डारण गृह (गोदाम)				

नोटः गैर-खाद्य सामग्रीहरूआवश्यकता सम्बन्धी थप जानकारी प्राप्त भएपछि अद्यावधिक गरिने छ ।

(ख) मानवीय सहायता स्थल

शहीदनगर नगरपालिकामा रहेका वडा न १ देखि वडा ९ भित्र रहेको खुल्ला क्षेत्र, विद्यालय, रेडक्रस भवन, खेल मैदान, पोखरी, सामुदायिक भवन र नजिकको . खुल्ला चौरलाई मानवीय सहायता स्थल पनि यस नगरपालिकाको लागि प्रतिकार्य क्षमताको रूपमा लिने गरिएको छ ।

४.४. थप आवश्यकता र अनुमानित लागत

विपद् प्रतिकार्यका लागि विषयगत क्षेत्रहरूलाई थप आवश्यक स्रोत, साधन⁄उपकरणको विवरण तलका तालिकाहरूमा समावेश गरिएको छ ।

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत

क्र.सं.	स्रोत, साधन/उपकरण	थप आवश्यकता	अनुमानित लागत
१	दमकल (आवश्यक औजार सेट सहित)	१ थान	बजार दररेट अनुसार
२	ट्रिपर	१ थान	बजार दररेट अनुसार
३	लाइफ ज्याकेट	६ थान	बजार दररेट अनुसार
४	डोरी	५०	बजार दररेट अनुसार
५	शव वाहन	१	बजार दररेट अनुसार
६	एम्बुलेन्स	१	बजार दररेट अनुसार
७	स्ट्रेचर	९	बजार दररेट अनुसार
८	ईन्धनबाट चल्ने ज्याक ह्याम्मर	२	बजार दररेट अनुसार

नोटः आवश्यक सामग्रीको आवश्यकता सम्बन्धी थप जानकारी प्राप्त भएपछि अद्यावधिक गरिने छ ।

(ख) खाद्य तथा कृषिक्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत

क्र.सं.	सामग्री	थप आवश्यकता	अनुमानित लागत
१	चामल	५०० परिवार पुग्ने गरी	बजार दररेट अनुसार
२	द्याल	५०० परिवार पुग्ने गरी	बजार दररेट अनुसार
३	तेल	५०० परिवार पुग्ने गरी	बजार दररेट अनुसार
४	नुन	५०० परिवार पुग्ने गरी	बजार दररेट अनुसार
५	चिउरा, दालमोठ	५०० परिवार पुग्ने गरी	बजार दररेट अनुसार
६	बच्चा र गर्भवती महिलाको लागि पोषणयुक्त खानाको व्यवस्था	५०० परिवार पुग्ने गरी	बजार दररेट अनुसार

नोटः आवश्यक सामग्रीको आवश्यकता सम्बन्धी थप जानकारी प्राप्त भएपछि अद्यावधिक गरिने छ ।

(ग) स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत

क्र.सं.	स्रोत, साधन/उपकरण	थप आवश्यकता	अनुमानित लागत
१	एम्बुलेन्स	१	बजार दररेट अनुसार

नोटः आवश्यक सामग्रीको परिमाण वा संख्या विषयगतक्षेत्रको बैठकबाट अद्यावधिक गरिने छ ।

(घ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र स्रोत, साधनको थप आवश्यकता र लागत

क्र.सं.	स्रोत, साधन/उपकरण	थप आवश्यकता	अनुमानित लागत
१	खानेपानी ट्याङ्की ५०० लिटर	६ थान	बजार दररेट अनुसार
२	ईन्धनबाट चल्ने आरा⁄ह्याक्स	६ थान	बजार दररेट अनुसार
३	गैंति	६ थान	बजार दररेट अनुसार
४	सरसफाईका सामानहरू ९ज्यनभष्लभ०	१०० सेट	बजार दररेट अनुसार
५	खानेपानी शुद्धीकरणको औषधि	१०० सेट	बजार दररेट अनुसार

नोटः आवश्यक सामग्रीको आवश्यकता सम्बन्धी थप जानकारी प्राप्त भएपछि अद्यावधिक गरिने छ ।

(ङ) आपतकालीन् आश्रय र गैर-खाद्य क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत साधनको थप आवश्यकता र लागत

क्र.सं.	स्रोत, साधन/उपकरण	थप आवश्यकता	अनुमानित लागत
१	त्रिपाल	२०० थान	बजार दररेट अनुसार
२	न्यानो कपडा, कम्बल	२०० सेट	बजार दररेट अनुसार
३	म्याट्रेस	२५० थान	बजार दररेट अनुसार
४	गैर-खाद्य सामग्री (भाँडा, कपडा) सेट	२०० सेट	बजार दररेट अनुसार

नोटः आवश्यक सामग्रीको परिमाण वा संख्या विषयगत क्षेत्रको बैठकबाट अद्यावधिक गरिने छ ।

(च) संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत

क्र.सं.	स्रोत, साधन/उपकरण	थप आवश्यकता	अनुमानित लागत
१	डिग्निटी किट	२०० सेट	बजार दररेट अनुसार
२	व्हिल चियर	४५ थान	बजार दररेट अनुसार
३	स्ट्रेचर	२० थान	बजार दररेट अनुसार
४	महिला, गर्भवती महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरीकको संरक्षण गर्ने उपाय सहितको पुस्तिका तयार गर्ने ।	१०० थान	बजार दररेट अनुसार

नोटः आवश्यक सामग्रीको परिमाण वा संख्या विषयगतक्षेत्रको बैठकबाट अद्यावधिक गरिने छ ।

(छ) आपतकालीन शिक्षा क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत

क्र.सं.	स्रोत, साधन/उपकरण	थप आवश्यकता	अनुमानित लागत
१	स्टेसनरी	आवश्यकता बमोजिम	बजार दररेट अनुसार
२	शैक्षिक सामग्री	"	बजार दररेट अनुसार
३	शिक्षण सम्बन्धी भौतिक सामग्रीहरू	"	बजार दररेट अनुसार

नोटः आवश्यक सामग्रीको परिमाण वा संख्या विषयगतक्षेत्रको बैठकबाट अद्यावधिक गरिने छ ।

(ज) शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत, साधनको थप आवश्यकता तथा लागत

क्र.सं.	स्रोत, साधन/उपकरण	थप आवश्यकता	अनुमानित लागत
१	विपद्को प्रकृतिको आधारमा सरसामानहरूको प्रबन्ध गर्ने ।		

नोटः आवश्यक सामग्रीको परिमाण वा संख्या विषयगतक्षेत्रको बैठकबाट अद्यावधिक गरिने छ ।

परिच्छेद ५: विविध

५.१ आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि

विपद् व्यवस्थापनमा आइपर्ने खर्चहरूका लागि शहीदनगर नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गरिएको छ । विषयगत क्षेत्रहरूले विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि पेश गरेको योजना स्वीकृत भएपछि नगर विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत बजेट रकम माग गर्नेछन् ।

योजना कार्यान्वयन गर्न नगरको वार्षिक बजेट वा भएको वा हुने विपद् व्यवस्थापन कोषबाट वडाको हकमा सम्बन्धीत वडा कार्यालय मार्फत् र नगरस्तरीय विषयगत कार्यसमूहको हकमा सम्बन्धीत संयोजक निकाय, कार्यालय मार्फत् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

नगरपालिकाको क्षमताले नभ्याउने कामको लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषा, मधेश प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग अनुरोध गरिनेछ । साथै भएको विपद् व्यवस्थापन कोष बृद्धिका लागि विभिन्न मानवीय सहायता कार्यमा संलग्न निकाय तथा संघसंस्थाहरूसँग सहकार्य गरी सहयोग आदान प्रदान गरिनेछ ।

५.२ विपद्को समयमा राहत सहयोग प्रदान गर्ने मापदण्ड

स्फेयर मापदण्ड बमोजिमको खाद्यकिट ९पष्त०			
क्रं. सं.	विवरण	मापदण्ड	कैफियत
१	चामल	प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम,	विस्थापितलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिने छ
२	ध्याल	प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम	
३	वनस्पति तेल	प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि.	
४	नुन	प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम	

स्फेयर मापदण्ड बमोजिमको गैरखाद्य किट ९पष्त०			
क्रं. सं.	विवरण	मापदण्ड	कैफियत
१	आपतकालीन आबास	✓ औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र ✓ औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४५ मिटरको डोरी सहितको प्लासिटक सिट र सहायता सामग्री	
२	कम्बल	परिवारका सवै सदस्यहरुलाई पुग्ने गरी	
३	लुगा कपडा	दुई वर्ष सम्मका बालबालिकाका लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट	
		महिला, पुरुष, बालबालिका, युवाहरूको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा	

५.२.१ गैरखाद्य सामग्री विवरण/परिमाण - प्रति घरपरिवार (६ जना)

क्र.स.	सामग्रीका नाम	थान/मिटर	विवरण
१	कम्बल	२ थान	५० प्रतिशत उनी (उलन)
२	त्रिपाल	१ थान	१२ फिट चौडाई १८ फिट लम्बाइ/५ केजी
३	भाडाकुँडा	१ सेट	१. ठूलो डेक्ची १ वटा २. सानो डेक्ची १ ३. कराई १ ४. थाली ३ ५. कप २ ६. डाडू १ ७. पनियो १ ८. गिलास २
४	प्लाष्टिक बाल्टी	१	१५ लिटरको ढक्कन सहित वा जर्किन

क्र.स.	सामग्रीका नाम	थान/मिटर	विवरण
५	मग	१	१ लिटरको
६	प्याक गर्ने व्याग (बोरी)	१	प्लास्टिक
७	जिन कपडा	५ मीटर	कालो वा निलो
८	छिट कपडा	५ मीटर	कालो वा निलो
९	पाप्लिन कपडा	६ मीटर	कुनै पनि रंग
१०	प्रिन्ट भएको जनाना धोती	२	कुनै पनि रंग
११	मर्दाना धोती वा लुंगी	१ थान	कुनै पनि रंग
१२	कालो प्लास्टिक	१ थान	१० फिट चौडाइ र १२ फिट लम्बाइ

वाल केन्द्रित सामग्रीहरुको विवरण

क.सं.	सामग्रीहरुको नाम	न्यूनतम परिमाण	क.सं.	सामग्रीहरुको नाम	न्यूनतम परिमाण
१.	बेवी कम्मल	१ थान	४	डिटोल सावुन	१ वटा
२.	रंगीन फलाटीन कपडा	१.५ मीटर	५.	कचौरा र चम्चा	१ सेट
३.	भोटो, सुरुवाल बेवीक्याप	१ सेट	६	बेबी मोजा	२ जोर

स्फेयर मापदण्ड बमोजिमको किट ९प्स्त०

स्वास्थ्य सरसफाई सामग्री	अतिरिक्त सामग्री
▪ १० - २० लि. पानी बोक्ने भाडा प्रति घरधुरी १ ▪ १० - २० लि. पानी संचय गर्ने भाडा प्रति घरधुरी १ ▪ नुहाउने साबुन प्रतिव्यक्ति प्रति महिना २५० ग्राम ▪ लुगाधुने सावुन प्रतिव्यक्ति प्रति महिना २०० ग्राम ▪ महिनाबारी भएको समयमा प्रयोग गर्ने कपडा	▪ दंतमन्जन - ७५/१०० ग्राम ▪ दंत ब्रस - १ ▪ सेम्पु २५० मी.लि. ▪ जिउमा लगाउने तेल/लोसन २५० मि.लि. प्रति वच्चा २ वर्षसम्म ▪ दाह्री काट्ने ब्लेड/मेसिन ▪ महिलाका लागि भित्री कपडा ▪ काइयो, नेल कटर
पानीको परिमाण	**धारा**
▪ २.५ - ३ लिटर प्रति व्यक्ति प्रतिदिन - खान र पिउन ▪ २ - ६ लिटर प्रति व्यक्ति प्रतिदिन - सामान्य सरसफाईका लागि ▪ ३ - ६ लिटर प्रति व्यक्ति प्रतिदिन - खाना पकाउन ▪ ७.५ - १५ लिटर प्रति व्यक्ति प्रतिदिन सामान्य आवश्यकता	▪ अपांङ्गता मैत्री ▪ वातावरण, प्रकोप मैत्री ▪ प्रतिधारा २५० व्यक्ति ▪ प्रतिहातेकल ५०० व्यक्ति ▪ प्रतिइनार ४०० व्यक्ति ▪ पानी सकलनका लागि हिड्ने दुरी ५०० मिटर ▪ पानी सकलनका लागि पर्खिन समय ३० मिनेट
शौचालय	
▪ पानीको स्रोतभन्दा टाढा ३० मिटर ▪ पानीको सतहभन्दा १.५ मि. माथि	▪ घरभन्दा ५० मि.भन्दा टाढा हुनु हुदैन ।

क्र.स.	सामग्रीका नाम	थान/मिटर	विवरण
▪ २० जनालाई - १ शौचालय			▪ महिला पुरुषलाई भिन्ना भिन्नै (३:१)

स्फेयर मापदण्ड बमोजिम पोषणयुक्त खाना			
क्र.स.	खाद्य सामग्री	ग्राम	कैफियत
१.	अन्न	४००	▪ २,१०० किलो क्यालोरी प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन ▪ १० % प्रोटिनबाट ▪ १७ % चिल्लो पदार्थबाट ▪ पर्याप्त सूक्ष्म पोषण
२.	दाल, गेडागुडी	६०	
३.	तेल	२५	
४	पोषण पिठो	५०	
५.	चिनी	१५	
६.	आयो नुन	५	
७.	हरियो ताजा तरकारी, फलफूल	-	
८.	आवश्यक मसला	-	
	प्रतिदिन कुल तौल (ग्राममा)	५५५	
	शक्ति किलो क्यालोरी	२११३	

५.२.२ कोभिड जस्ता महामारीको हकमा

क.सं.	विवरण	मापदण्ड	कैफियत
१	एकान्तबास (Quarantine)	✓ प्रत्येक वडामा कम्तीमा १०० जना क्षमताको एक/एक वटा एकान्तबासको व्यवस्था । ✓ विद्यालयका पुराना भवनलाई एकान्तबास हुने गरी सुदृढीकरण गर्नु पर्ने र नयां भवन निर्माण गर्दा एकान्तबासमा प्रयोग गर्न सकिने गरी निर्माण गर्नु पर्ने । ✓ एकान्तबास वा आबास क्षेत्रमा सुरक्षाकर्मी, स्वास्थ्यकर्मीहरु सहित विभेद रहित हुने गरी व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।	

५.२.३ अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य

विपद्को समयमा शहीदनगर नगरपालिकाले छिमेकी पालिकाहरु कमला नगरपालिका, पश्चिममा हंसपुर नगरपालिका, औरही नगरपालिका र उतरमा सबेला नगरपालिका र दक्षिणमा विदेही नगरपालिका सँग सहयोग आदानप्रदान गर्नेछ । विशेषगरी बाढी र आगलागिको समयमा प्रतिकार्यका लागि दमकल, एम्बुलेन्स तथा अत्यावश्यक मानवीय सहायता आदानप्रदान गर्नुपर्ने छ । सहयोग आदानप्रदान गर्न आवश्यक लिखित समझदारी, सम्झौता गरिने छ । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका साथै विभिन्न निकायसँगको सहयोग र समन्वयलाई थप मजबुत गरिनेछ । जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रसँग बाढी सम्बन्धी सूचना आदानप्रदान हुने गर्दछ ।

५.३ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाइ योजना

५.३.१. लक्ष्य र सूचकहरू

यस नगरपालिकामा विपद्बाट प्रभावित हुने परिवारहरू, मृत्यु, घाइते तथा आर्थिक क्षतिको अवस्था र न्यूनीकरण गर्ने लक्ष्य समेटिएको छ ।

क्र.सं.	सूचक	आधार रेखा	लक्ष्य
१.	**नगरमा विपद्बाट हुने मानव मृत्युदर कम भएको हुनेछ**		
१.१	विपद्बाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या (सडक दुर्घटना बाहेक)	४	०
१.२	सडक दुर्घटनाबाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या	३	०
२.	**न.पा. स्तरमा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरूको संख्या उल्लेख्य मात्रामा कम भएको हुनेछ**		
२.१	विपद्बाट प्रत्यक्ष प्रभावित हुने परिवारहरूको वार्षिक औसत संख्या	३००	५०
२.२	विपद्बाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	१२	२
२.३	सडक दुर्घटनाबाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	१०	४
२.४	विपद्बाट क्षति हुने घरहरूको वार्षिक औसत संख्या	४००	५०
३.	न.पा. स्तरमा कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा विपद्को कारण हुने वार्षिक औसत प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति		
४.	नगरपालिका र सरोकारवालाहरू बिच अन्तर तथा परस्पर समन्वय र साझेदारी अभिवृद्धि गर्न संयन्त्र विकास गर्ने (प्रतिशत)		
५.	बहु-प्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली र विपद् जोखिम सूचना तथा आँकलनको उपलब्धता र पहुँचमा उल्लेख्य बृद्धि गर्ने		
५.१	कूल क्षेत्रफलको अनुपातमा बहु-प्रकोप अनुगमन तथा पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना र सञ्चालन भएको क्षेत्रफलको प्रतिशत	३०	८०
५.२	विपद् प्रभावित क्षेत्रको जनसंख्याको अनुपातमा स्थानीय वा राष्ट्रिय सूचना प्रणाली मार्फत पूर्वसूचना प्राप्त गर्ने जनसंख्याको प्रतिशत	१५	९०
५.३	विपद् जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी कार्यविधि लागू भएका वडाहरूको प्रतिशत	३	१२
५.४	स्थानीय स्तरमा उपयोगी विपद् जोखिम सम्बन्धी सूचना तथा जानकारी एवंम् आँकलन जनसमुदायलाई उपलब्ध गराउन सक्ने वडाहरूको प्रतिशत	००	१००
५.५	पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि विपद् प्रभावित क्षेत्रबाट सुरक्षित स्थानमा सारिएका जनसंख्याको प्रतिशत	००	१००

५.३.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन र परिमार्जन

योजना कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्न नगरपालिका मा अधिकार प्राप्त अनुगमन समिति गठन हुने अपेक्षा गरिएको छ । उक्त समितिको स्पष्ट कार्यक्षेत्र र कार्यसूची हुनेछ ।
साथै, योजना कार्यान्वयनको उपलब्धि र आवधिक प्रगति मूल्याङ्कन गरी प्राप्त सुझाव अनुसार योजनाको परिमार्जन गरिनेछ ।

यस योजनाको पुनरावलोकन तथा पृष्ठपोषण सङ्कलन तलको तालिका बमोजिम हुनेछ ।

पुनरावलोकन गरिने अवधि	जिम्मेवार निकाय	गर्नुपर्ने मुख्य कार्य	समय
हरेक वर्ष बैशाख महिना	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	योजना कार्यान्वयनको समीक्षा बैठक	महिनाको अन्तिम हप्ता
हरेक वर्ष मंसिर महिना	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	योजना कार्यान्वयनको समीक्षा बैठक	महिनाको अन्तिम हप्ता

५.३.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि दक्ष व्यक्ति तथा संस्थाहरूको सहयोगमा देहायका क्रियाकलापहरू गरिनेछ ।

(क) विषयगत क्षेत्रहरूलाई उक्त क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आवश्यक अभिमुखिकरण, तालिम, अभ्यास गर्ने

(ख) वडास्तरका विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।

(ग) नगर विपद् व्यवस्थापन कोषलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्ने ।

(घ) विपद् प्रभावित स्थानमा रहेका विद्यालयहरू र स्थानीय स्वयंसेवकहरूलाई विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्न विषयगत क्षेत्रको क्षमता विकास गर्ने ।

(ङ) बन्दोबस्तीका सामान तथा औजारहरू व्यवस्थापनका लागि विषयगत क्षेत्रहरूको क्षमता विकास गर्ने ।

(च) कमला नदिमा बाँध निर्माण गरिएता पनि बेला बखत बाँध अवलोकन गर्ने पूर्व चेतावनी प्रणाली स्थापना गर्ने ।

(छ) ढुंगा, बालुवा निकाल्नको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङकन गरि खोलालाई असर नपर्ने गरि ढुंगा, बालुवा गिटी, निकालेर खोला वरपरको क्षेत्रमा स्थानीय रैथाने जातका विरुवा (बाँस, खरि) हरु रोप्ने कार्य गर्ने ।

(ज) खहरे खोलाहरुको सतह बढेको छ, सबै खहरे खोलाहरुको ढुंगा, बालुवा निकाल्नको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरि खोलालाई असर नपर्ने गरि ढुंगा, बालुवा गिटी, निकालेर खोला वरपरको क्षेत्रमा जैविक तटबन्धन लगाउने ।

६ अनुसूचीहरू

अनुसूची ६.१ नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

क स	पद	नाम, थर	प्रतिनिधित्व निकाय र पद	सम्पर्क न.
१	संयोजक	दिनेश प्रसाद यादव	नगर प्रमुख, शहीदनगर नगरपालिका	९८५४०२४२४४
२	सदस्य	सुनिता कुमारी सिंह	नगर उपप्रमुख, शहीदनगर नगरपालिका	९८४४१११९०२
३	सदस्य	ओम प्रकाश महतो	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, शहीदनगर नगरपालिका	९८५४०२०५९७
४	सदस्य	कपिल देव अधिकारी	स्वास्थ्य शााखा (शाखा प्रमुख) शहीदनगर नगरपालिका	९८१६८८२४२६
५	सदस्य	राम सिकिल यादव	स्वास्थ्य शाखा, शहीदनगर नगरपालिका	९८२७७९३५०३
६	सदस्य	बोध यादव	अपाङ्गतां भएका व्यक्ति, शहीदनगर नगरपालिका	
७	सदस्य	राम देव कुमार यादव	फोकल पर्सन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन .शाखा, शहीदनगर नगरपालिका	९८४४००५२३६
८	सदस्य	विश्वनाथ यादव	शिक्षा शाखा, शहीदनगर नगरपालिका	९८५४०७२३३३
९	सदस्य	रम्भा यादव	योजना शाखा, शहीदनगर नगरपालिका	९८१४८३५४०१
१०	सदस्य	अपार प्याकुरेल	शसस्त्र प्रहरी बल इन्चार्ज	९८५१२५९१८५
११	सदस्य	ईलाका प्रहरी कार्यालय इन्चार्ज,	शहीदनगर नगरपालिका	९८५४०९००५२
१२	सदस्य	तेजीलाल यादव	अध्यक्ष वडा न १ शहीदनगर नगरपालिका	९८४४०२१७४५
१३	सदस्य	सतेन्द्र चोरवार यादव	अध्यक्ष वडा न १ शहीदनगर नगरपालिका	९८१४८९९४२०
१४	सदस्य	मनोज कुमार दास	अध्यक्ष वडा न ३ शहीदनगर नगरपालिका	९८१७८६२५५५
१५	सदस्य	रमेश मुखिया	अध्यक्ष वडा न ४ शहीदनगर	९८०७६५२२५५

			नगरपालिका	
१६	सदस्य	सुरेस कुमार कापर	अध्यक्ष वडा न ५ शहीदनगर नगरपालिका	९८४४२७६६७२
१७	सदस्य	उमेश कुमार निराला	अध्यक्ष वडा न ६ शहीदनगर नगरपालिका	९८१३८२५३८२
१८	सदस्य	महेश्वर मण्डल	अध्यक्ष वडा न ७ शहीदनगर नगरपालिका	९८२२०३०६००
१९	सदस्य	तनकुलाल कुसियत यादव	अध्यक्ष वडा न ८ शहीदनगर नगरपालिका	
२०	सदस्य	शिव कुमार खेरवार यादव	अध्यक्ष वडा न ९ शहीदनगर नगरपालिका	९८४४०३७९४९

अनुसूची ६.२ सर्वेक्षण टोलीका सदस्यहरू (विपद् पश्चात् तत्काल परिचालन हुनका लागि)

क्र.सं.	नाम	पद	सम्पर्क नम्बर
१		संयोजक	
२			
३			

नगरपालिकामा सर्वेक्षण टोली गठन गरिएको छैन **नोटः ३ जनाको नाम हुनुपर्ने (नगरपालिकाबाट १ जना, रेडक्रसबाट १ जना र नेपाल प्रहरीबाट १**

अनुसूची ६.३ नगरपालिकामा संचालित एम्बुलेन्स सेवा

क्र.सं.	नाम, थर	पद	संस्था	सम्पर्क न.	कैफियत
१	कारी यादब	**चालक**	१	९८१९८४३९२८	एम्बुलेन्स

अनुसूची ६.४ स्वास्थ्यकर्मीहरुको बिवरण

क्र.सं.	नाम, थर	प्द	संस्था	सम्पर्क न.
१	श्री कपिलदेव प्र. अधिकारी	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	स्वास्थ्य शाखा , शहीदनगर नगरपालिका	९८१६८८२४२६
२	श्री रामसिकिल यादव	स्वास्थ्य सह संयोजक	स्वास्थ्य शाखा , शहीदनगर नगरपालिका	९८२७७९३५०३
३	श्री रामकाशी मण्डल	ज.स्वा.नि.	स्वा. चौकी	

			बालाबाखर	
४	श्री राम कुमार यादव	ज.स्वा.नि.	स्वा. चौकी बालाबाखर	
५	श्री दिपेन्द्र कुमार साह	सि.अ.हे.व.	स्वा. चौकी बालाबाखर	
६	श्री संजय कुमार चोरवार	सि.अ.हे.व.	स्वा. चौकी बालाबाखर	
७	श्री बिना देवी यादव	सि.अ.न.मी.	स्वा. चौकी बालाबाखर	
८	श्री रविन्द्र कुमार यादव	ज.स्वा.नि.	स्वा. चौकी चोराकोयलपुर	
९	श्री शुभ नारायण यादव	सि.अ.हे.ब.अ.	स्वा. चौकी चोराकोयलपुर	
१०	श्री अन्जु कुमारी देवी	सि.अ.न.मी. निरीक्षक	स्वा. चौकी चोराकोयलपुर	
११	श्री शिबशंकर कुमार साह	अ.हे.ब.	स्वा. चौकी चोराकोयलपुर	
१२	श्री फुलगेन पासमान	सि.अ.हे.व.	स्वा. चौकी चोराकोयलपुर	
१३	श्री सिकेन्द्र कुमार मण्डल	ज.स्वा.नि.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र , यदुकुहा	
१४	श्री सुमन कुमार मण्डल	हे.अ.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	
१५	श्री भोगेन्द्र चौधरी	सि.अ.हे.ब.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	
१६	श्री द्रोपती मण्डल	सि.अ.न.मी. निरीक्षक	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	
१७	श्री मकेश्वर साह	ल्या.टे.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	
१८	श्री संजित प्रसाद यादव	सि.अ.हे.ब.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	
१९	श्री किरण कुमारी मण्डल	सि.अ.न.मी.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	
२०	श्री ममता कुमारी बैठा	अ.न.मि.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	

२१	श्री हरिनारायण साह	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी ननुपट्टी	
२२	श्री सुरेश गोहितमान	हे.अ.	स्वा. चौकी ननुपट्टी	
२३	श्री सुनिल कुमार साह	हे.अ.	स्वा. चौकी ननुपट्टी	
२४	श्री संतोष कुमार यादव	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी ननुपट्टी	
२५	श्री रामनाथ दास	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी ननुपट्टी	
२६	श्री मन्जु देवी साह	सि.अ.न.मी.	स्वा. चौकी ननुपट्टी	
२७	श्री अल्का यादव	अ.न.मी.	स्वा. चौकी ननुपट्टी	
२८	श्री फुलगेन मण्डल	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी पचहर्वा	
२९	श्री विवेक कुमार ठाकुर	ज.स्वा.नि.	स्वा. चौकी पचहर्वा	
३०	श्री रमेश कुमार पासमान	ज.स्वा.नि.	स्वा. चौकी पचहर्वा	
३१	श्री संजय कुमार लाल कर्ण	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी पचहर्वा	
३२	श्री आशा कुमारी साह	सि.अ.न.मी.	स्वा. चौकी पचहर्वा	
३३	श्री संजिव कुमार सिंह	. सहयोगि	स्वा. चौकी पचहर्वा	
३४	श्री विजय कुमार साह	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी हडवारा	
३५	श्री रामबली साह	हे.अ.	स्वा. चौकी हडवारा	
३६	श्री रामअषिस ठाकुर	सि.अ.हे.व.	स्वा. चौकी हडवारा	
३७	श्री फुलगेन ठाकुर	सि.अ.हे.व.	स्वा. चौकी हडवारा	
३८	श्री तुला कृष्ण गोईत	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी धबौली	
३९	श्री रिंकु कुमारी मण्डल	ज.स्वा.नि.	स्वा. चौकी धबौली	
४०	मो. कलिम	ज.स्वा.नि.	स्वा. चौकी धबौली	
४१	श्री जितेन्द्र कुमार दास	हे.अ.	स्वा. चौकी धबौली	
४२	श्री रामलाल दास	अ.हे.ब.	स्वा. चौकी धबौली	
४४	श्री नुतन कर्ण यादव गोइत	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी बिसरभोरा	
	श्री राज कुमार गौइत	हे.अ.	स्वा. चौकी बिसरभोरा	
	श्री विपेन्द्र पंडित	ज.स्वा.नि.	स्वा. चौकी बिसरभोरा	
	श्री संजय कुमार यादव	सि.अ.हे.व.	स्वा. चौकी	

			बिसरभोरा	
	श्री सकुन्तला देवी मण्डल	सि.अ.न.मी. निरीक्षक	स्वा. चौकी बिसरभोरा	
	श्री विरेन्द्र कुमार चौधरी	सि.अ.हे.ब.	स्वा. चौकी गोठकोलपुर	
	श्री धिरेन्द्र कुमार यादव	हे.अ.	स्वा. चौकी गोठकोलपुर	
	श्री उपेन्द्र कुमार मण्डल	सि.अ.हे.व.	स्वा. चौकी गोठकोलपुर	
	श्री जयवीर शाह	सि.अ.हे.व.	स्वा. चौकी गोठकोलपुर	
	श्री अनिता कुमारी यादव	सि.अ.न.मी.	स्वा. चौकी गोठकोलपुर	
	श्री शोभा कुमारी यादव	सि.अ.न.मी. निरीक्षक	स्वा. चौकी गोठकोलपुर	

सन्दर्भ सामग्री

१. नगरपालिकाको वेव पेज (Web page)
२. जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७८,
३. बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम २०७८/७९, शहीदनगर नगरपालिका
४. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (संघीय सरकारबाट पारित)
५. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०७६
६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७७ , धनुषा